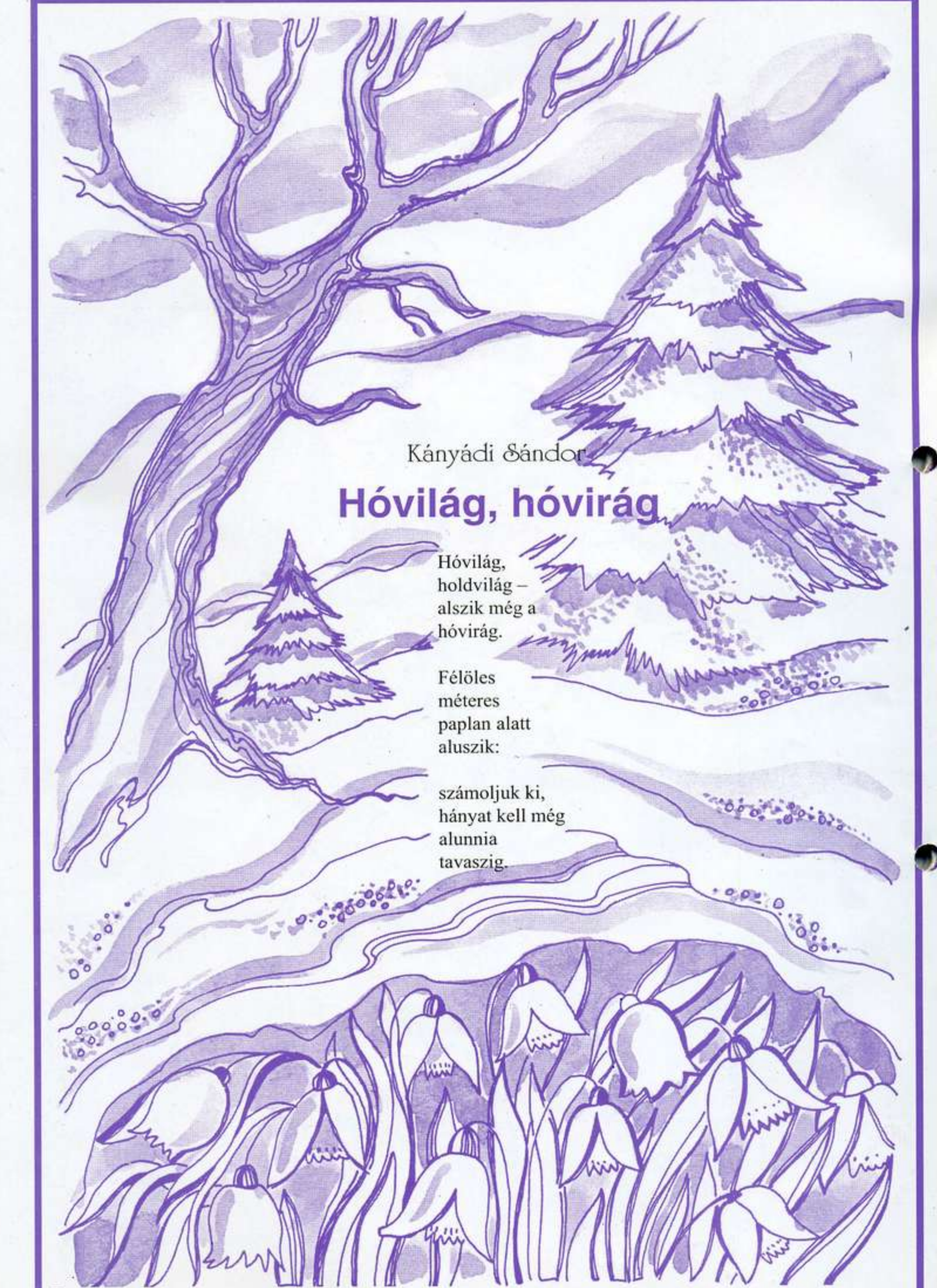

2003
1

Irka

Kányádi Sándor

Hóvilág, hóvirág

Hóvilág,
holdvilág –
alszik még a
hóvirág.

Félőles
méteres
paplan alatt
aluszik:

számoljuk ki,
hányat kell még
alunnia
tavaszig.

FARSANG

Mészely József

Farsangoljunk

Félre tőlem
unalom!
Kezdődjön
vigalom.

Szabad a tánc,
bolondulj,
petrezselymet
ne árulj!

Perdülj, bokázz,
oldjál kontyot,
most kell rázni
azt a rongyot!

Farsangoljunk
hat hetet,
míg elűzzük
a telet!

Gyurcsó István

Hiszem,
ha akarom

Volt egy király,
nem volt lova,
nem volt
udvari bolondja.
Sem országa,
sem hazája,
sem egy árva
katonája,
nem volt sarkantyús csizmája!
(Nem is volt neki csizmája.)

Széllal bélelt palástja volt,
de az is:
hol volt,
hol nem volt.
Koronáját elvesztette,
kopasz fejét eső verte,
náthás lett és tüsszögött.
Nem evett csak sült tököt,
azt is csak úgy néhanapján,
s harapott hozzá ködöt.
Ha hiszed,
ha nem hiszed.
Nézz csak ki az ablakon,
ott vágat egy falovon.

Varga Imre

Tudnál-e lenni?

Tudnál-e lenni léggömb? –
kérdi Ödön, s léggömbbé változik.

Tudnál-e lenni béka? –
kérdi Réka, s békává változik.

Tudnál-e lenni szellő? –
kérdi Ernő, s szellővé változik.

Tudnál-e lenni ernyő? –
kérdi ismét Ernő, s ernyővé változik.

Tudnál-e lenni vándor? –
kérdi Sándor, s vándorra változik

Tudnál-e lenni te magad? –
Kérdezi Móni, s Mónivá változik.

ZEKE LÁSZLÓ

Borzontorz a cirkuszban

Részletek

megpróbálta zsebre tenni, egyiket-másikat a nézőknek ajándékozta, a legszebb buborékokat pedig megsírat-
ta, ha elpattantak...

A produkció legvégén ismét be-
lehúzott a bohóckodásba: a félelme-
tes, kalóz kinézetű egyensúlyozót
utánozta. Orrára illesztett egy hosz-
szú rudat, melynek végén egy tál to-
jás lötyögött. Viszonylag jól ment a
dolog, mígnem a botcsinálta egyen-
súlyozó művész megbotlott, és a
hosszú bot (végén a tojásokkal teli
tállal) elkezdett dűlni, meghozzá
egyenesen a nagyérdemű felé. A bo-
hóc kétségbeesetten próbálta menteni
a helyzetet, de hiába rohant a né-
zőtér irányába, a bot csak dőlt egy-
re veszterhesebben. Az utolsó pilla-
natban sikerült ugyan megfogni a
rudat, de a tojásokat már nem ment-
hette meg semmi, határozottan úgy
tűnt, hogy az a rengeteg tojás egy-
két szerencsétlen néző ölbe zúdul.
Csak akkor sült ki a turpisság, ami-
kor az ijedt nézők észrevették, hogy
a tojások egytől egyig madzagon fel-

Borzontorz éppen azon gondol-
kozott, hogy nem is volt olyan
hosszú ez a nyár (merthogy
hiába volt napközben forróság, azért
augusztus végén, esténként bizony
már érezhetően hideg volt), mikor ész-
revette, hogy a környéken egy bácsi
minden elképzelhető helyre plakáto-
kat ragasztgat. Hatalmas plakát volt,
legalább akkora, mint anyáék térképe
a berajzolt utakkal.

Az oroszlánok után elérkezett az
est fénypontja: a bohóc. A közönség
tapsorkánban megnyilvánuló tetszés-
nyilvánítása azt jelezte, hogy nemcsak
Borzontorz, de igen sokan mások is
erre a pillanatra vártak. A bohóc álta-
lános elvárásoknak megfelelően óriá-
si, színes bugyogóban, hatalmas piros
krumpliörrel és ormóttan, fekete,
gacsos cipőben csámpázott be a po-
rondra. Mutatványainak lényege az
volt, hogy minden, amit csinált, vala-
miféle nevetséges butáskodássá fajul-

jon. Nagy vehemenciával nekifutott a
kötéltáncnak, aztán a rezesbanda do-
bosának örült csörömpölése kíséreté-
ben hasra esett; trombitájából nem
zene szólt, hanem víz spriccelt; álla-
tok helyett is leginkább csak saját le-
vetett cipőjét tudta megszelídíteni, és
mókásan kimárgált fejét is csak a fel-
emelt cipőtálp és a cipő közé tudta be-
dugni. Ezeket a mókákat látva persze
mindenki hasát fogta nevetésben. Ez-
után azonban valami egészen más kö-
vetkezett, ami egyáltalán nem volt bu-
táskodás, sokkal inkább csodaszép
dolog. A porond félhomályba merült,
csak a bohócot világították meg szí-
nes reflektorok. A harsány, csörömpö-
lő zenét lágy harmóniák váltották fel,
a cintányérok helyett apró csengők
szóltak; a bohóc pedig óriási szappan-
buborékokat fújt, megszelídítette azo-
kat. Az ezer színben játszó, lebegő,
pörgő buborékok elkápráztatták a tá-
tott száju nézősereget. A bohóc orrán,
karján, kalapján, táncoltatta a kisebb-
nagyobb buborékokat; némelyiket

függesztve lógtak a levegőben.

A katasztrófától megmenekült nézősereg felszabadult kacagással és vastapssal búcsúztatta a bohócot. Olyan nagyszerű volt a produkció, hogy Borzontorz még azt sem bánta, hogy „nem egykerekűzött itt senki!”.

Az egész mozgalmas este villámgyorsan szállt el, Borzontorz pedig sok tapasztalattal gazdagodott. Rájött például, hogy „a bohócélet be gyöngy élet!”. Arra gondolt, hogy nagyszerű dolog lehet cirkuszkocsival bejárni a földkerekséget, és közben folytonosan hülyéskedni. Még az is megfordult a fejében, hogy inkább bohóc lesz, mint pilóta, vagy ami még jobb: olyan pilóta, aki bohóc. És már látta is lelki szemei előtt felnőtt önmagát, amint óriási színes bugyogóban, hatalmas os krumpliorral és ormóttan, fekete, gacsos cipőben csámpáz végig az utasszállító repülőgép fedélzetén a csodálkozó utasok között, és azt

mondja: „Én vagyok itt a kapitány, oláá-lááá”. Később tréfából feje tetejére fordítva a gépet folytatná az utazást (így mindenkinek a haja az égnek állna, a kakaó pedig fölfelé folyna a pohárból), avagy tréfából bejelentené az utasoknak, hogy „jaj, segítség, zuhanunk!”, és a hatás kedvéért egy kicsit hullámvasutazna a géppel, minden egyes nagyobb huppanónál a hangosbemondón közölné, hogy: „ollé!”, a repülőút végén pedig direkt döcögősen tenné le a gépet a leszállópályára, ráadásul egy egészen más város repülőterén, mint ahová az utasok eredetileg eljutni szerettek volna. „Ezek a tréfák egészen biztosan minden utas nagyon jól kacagna” – legalábbis így gondolta Borzontorz.

Igen ám, de addig még nagyon sok időnek kellett eltelnie, míg Borzontorz pilóta lehet, s ezt ő is nagyon jól tudta. Ezért úgy döntött, nem vár a bohóckodással a felnőttkorig, hanem azon nyom-

ban elkezd. Belopakodott a spájzba és magához vett egy tojást (látta a cirkuszban, hogy ez a bohócok legalapvetőbb munkaeszköze), kisettenkedett az erkélyre, és várta a bohóckodásra legmegfelelőbb pillanatot. Nem sokáig kellett várni, hamar arra sétált egy meglehetősen komor néni. „Na, ezt nyomban felvidítjuk” – gondolta Borzontorz, és már dobta is a tojást pontosan a néni lába elé. Nem kell félni, ügyes fiú volt ez a Borzontorz, nagyon vigyázott, nehogy véletlenül bárkit eltaláljon. „Egyébként pedig a tojást biztosan ki lehet mosni a ruhából, ha mégis...” – vigasztalta magát megszeppenve, mert a tojás egy kicsit közelebb tűnt földet érni a néni lába előtt, mint azt Borzontorz eredetileg tervezte.

És: platty!

De a néni sajnos egyáltalán nem kacagott térdet csapkodva nagy-nagy örömeiben; éppen ellenkezően: hangos kiabálásba kezdett, hogy így a bitang kölke, meg úgy a bitang kölke. Pedig a „tréfa” sikerült, hiszen a tojás egyáltalán nem találta el a nénit, éppen csak pont az orra elé pottyant. A megréftalt asszonyosság most már nemcsak komor volt, de mérges is, úgyhogy Borzontorz kénytelen volt magát a megesett csúfság miatt egy kicsit elszégyellni, egyben úgy döntött, hogy ilyen tréfát soha nem fog üzni másokkal.

Tehát figyeljétek ti is arra, hogy komolyan bohóckodni a cirkuszban helyénvaló dolog, mert ha a cirkuszi sátoron kívül sokan bohóckodnak egyszerre, akkor bizony nem odabent, hanem idekint lesz a cirkusz!

Szepesi Attila

Hegyek

A Sárók-hegy ködöt pipál,
köhécsel, aztán szundikál.

A Tü-hegy is árnyékba bújt;
alatta görbe gyalogút.

Harangoznak Ardó felől,
a berekre dércsipke nő,

és éj lepi a hó-fedett
deres-darás vén hegyeket.

Kiss Benedek

Téli hegyoldal

Nagy hideg, nagy hó,
siklik a szánkó,
téli hegyoldal
szánkóval és hóval,
visongó gyerekekkel,
pirosuló fülekkel.

Ha borul a szánkó,
meghempereg Ferkó,
sírni szeretne,
mégis nevetve
caplat már a dombra,
siklik le újra.

A másik lejtőt
sílécek szántják,
cikkakban húznak
sebes barázdát,
bukfencet is vet
beléjük egy
suta kis mackó.

Nagy hideg, nagy hó,
teli a hegyoldal
szánkóval és hóval,
visongó gyerekekkel,
pirosuló fülekkel.

Buda Ferenc

Tél

Patkó szaporáz,
szikrázik a jég,
hasig érő nagy hidegben
pendely nem elég.

Takáts Gyula

Rózsára ült a köd

Erdőre szállt a köd.
Bokorra, rétre, dombra.
Zörög a fák között
a tél kolompja.

Ha most kazallá válna
szívemnek tája,
minden cinkének
lenne tanyája.

Rózsára ült a köd,
s fűtyülve bánatomra,
vidáman zeng a cinke
a téli tar bokorba.

GÁL SÁNDOR

Téli ablak

Gomolygó köd
havat hozott,
befagytak a
nagy ablakok.

Pálmaliget,
jégvirágszál,
varázslatos,
meseszép táj.

Mesebeli
kristályváza,
vigyáz rá az
ablakráma.

Összetartja,
szét ne essen,
maradjon ott
a keretben.

Lackfi János

Hideg

Meleg doboz ez a ház,
kinn a fagy kerülgeti,
körme falon kaparász,
farkasfoga belevás.

A barátságról

Kedves Barátom! Szeretettel köszöntelek az új esztendőben! Remélem, hogy az elmúlt ünnepek örömei még mindig elevenen élnek Benned, s vannak még „boldogság-tartalékaid” a tél végi borongós napokra...

Talán emlékszel arra, hogy felvettük közösen a lelki hátizsákot, s igyekeztünk azt megtölteni értékes útravalókkal. Olyan „elemzősiakat” rejtettünk zsákod mélyére, amelyek legalább annyira értékesek és fontosak, mint egy elsősegély-ládika, vagy mint egy darab kenyér és kulacs víz. Ebben az új évfolyamban tovább szeretném gazdagítani hátizsákadat: barátságról, szerelemről, türelemről, hűségről, egyszerűen olyan dolgokról, amelyeket elengedhetetlenül ismerned és birtokolnod kell ahhoz, hogy jól és helyesen járd az utad, s nem utolsósorban boldogan célhoz is érj!

„Van ember, aki bajba juttatja embertársait, de van olyan barát, aki ragaszkodóbb a testvérnél.” Példabeszédek 18,24.

Mindannyian úton vagyunk. Utunk során sokszor kerülünk olyan nehéz helyzetbe, hogy jól jönne néhány biztató szó, jól jönne az önzetlen segítség, azaz jó lenne egy igazi, megértő BARÁT! Egy másik ember, aki szeret, s megáll mellettem, ha kell. Szól, gondol, cselekszik – hozzám, rám, értem. A barátom, mert valami láthatatlanul összeköt, s én is a barátja vagyok. Olyan egyszerűen megfogalmazható, hogy mi a barátság; tudod, hogy ki a barátod, tudod, hogy Te kinek és miért vagy a barátja, mégis annyi csalódás ér ezen a téren. Miért? Azt hiszem, a hiba

sokszor abban van, hogy nem ismerjük az igazi, az Istentől rendelt barátság fogalmát. Sokszor túl önzőek vagyunk, s barátainkat valamilyen hátsó szándékkal választjuk meg... Sokszor pedig túl „vakok” vagyunk, s nem látjuk, hogy az, amit mi barátságnak nevezünk, valójában csak felületes kapcsolat, „haverság”. Nincs benne igazi tartalom, nem a szeretetben gyökerezik!

A barátság Isten ajándéka! Ő ugyanis nagyon jól ismer, és tudja, hogy szükségünk van hűséges társakra. Ezért igyekszik megajándékozni bennünket olyan emberekkel, akik érdek nélkül, önmagunkért szeretnek, s nem csupán az örömben, a vidámságban vannak mellettünk, hanem a bánatban, nehézségben is! Két ember megszülető barátságát Isten formálhatja áldott, megbízható kapcsolattá. De hogyan ismerheted fel a Neked szánt ajándékot? Csak az ismerheti fel, akinek a szíve tiszta. Hiszen tisztán látni is csak az tud, aki először kitisztította szívének minden sötét zugát. Emlékezz csak: „Jól csak a szívével lát az ember, ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan!” Őszinte barátokat akkor várhatsz magad mellé, ha először Te magad is őszinte leszel. Segítséget és támogatást csak akkor várhatsz, ha először Te magad szaladsz mások segítségére. Hűséget cserébe kaphatsz – hűségedért! Hiszem és valom, ha így élsz, valóban felismered majd azokat az útitársaidat, akik Isten ajándékai lesznek számodra, azaz meglátod szíveddel a mellett

ted hűségesen álló BARÁTOKAT!

Az igazi barátságnak sok drága jellemvonása van, ezek közül most nézzük meg közö-

sed hűségesen álló BARÁTOKAT! *nak!...” - írja Garai Gábor Artisták c. versében.*

A barátság olyan, mint egy „laboratórium”. A barátkozás ideje alatt kísérletezünk, hogy meddig mehetünk el az őszinteségtől. Az igazi barátság laboratóriumában hamar felfedezik a bizalmat, a hűséget, a titoktartást és a nyíltságot.

A barátság olyan, mint egy „tanműhely”. Egy közös tanműhelyben dolgozunk, s tanuljuk az életet. A megszerzett ismereteket megosztják egymással. A barátok készek időt, kényelmet, biztonságot áldozni egymásért. S ami lényeges: nem hagyják a másikat lemaradni, nem csúfolják és bántják, ha hibát követ el, hanem segítenek, hogy minél jobban előrehaladjon az élet tanulmányhelyében!

Végül, a barátság olyan, mint egy „erőforrás”. Meríthetsz belőle, ha a te erőd fogytán van, s meríthet belőled, ha gyengül az ereje. Egész életében kifogyhatatlan forrás az igazi barát, s Te is az vagy az ő számára!

Kedves Barátom! Kíváncsi vagyok, hogy megtalálod és felismered őket! Azokat az embereket, akik igaz barátok lesznek hosszú utad során. S kívánom, hogy Te magad is ilyen ajándék légy mások számára. Ne feledd, az igazi barátság Isten ajándéka!

Szeretettel: Mónika néni

sen a négy legfontosabbat! A barátság olyan, mint egy „gyakorlótér”. A gyakorlótér az a hely, ahol közösen edzünk, készülünk a versenyre. A csapattagoknak meg kell tanulniuk számítani egymásra. A közös győzelem érdekében edzik egymást. Az igazi barátság éppen ezért lelki dolog, szeretetben gyökerezik, mindkét fél egyenrangú szövetséges társ és mindig szem előtt tartják a másikat: önzetlen, szívesen ad, nem irigy. „Milyen figyelemben forognak / s mily figyelemben, tudva: csak / együtt szállnak, ha egyikük vét, / mindketten aláhulla-

Nagyapáink játécai

(AZ ELSŐ RÉSZT MEGTALÁLÓD 2002/5. SZÁMUNKBAN)

Régi, feledésbe merült gyermekjátékokkal ismerkedhettek meg. Könnyen beszerezhető, természetes anyagokból magatok is elkészíthetitek őket, hogy üdítő változatosságot teremtsenek modern, csillogó játékcsodákkal telezsúfolt polcotokon.

Kóré-ökröcske

A sárgára érett száraz kukoricaszárból óvatosan vágj le egy ízt – ez lesz az állat törzse. Késsel szúrj bemetszéseket a törzsön, ahová a lábakat, a farkat és az ökröcske szarvát betűzheted. Ezek a kukoricaszár kemény külsejének darabkáiból készülnek. Ha ügyes vagy, a kukorica vagy a cirok szárából barkácsolhatsz kisszekeret is, amely elé az ökröcskét befoghatod. A szekér mintáját a 2001/3. számban megtalálod.

Töklámpás

Régebben a falusi gyerekek kedvelt játéka volt a töklámpás, amellyel egymást ijesztgették sötétedés után. Egy jól megtermett töknek vágd le a felső részét a rajz szerint, kanállal kapard ki a lágy belsejét, majd késsel óvatosan vágd ki a szem-, orr- és szájrészeket. Végül egy gyertyát erősíts az aljába (óvatosan bánj a tűzzel), helyezd vissza a tetejét. Ezzel kész is van.

Bodzafegyverek

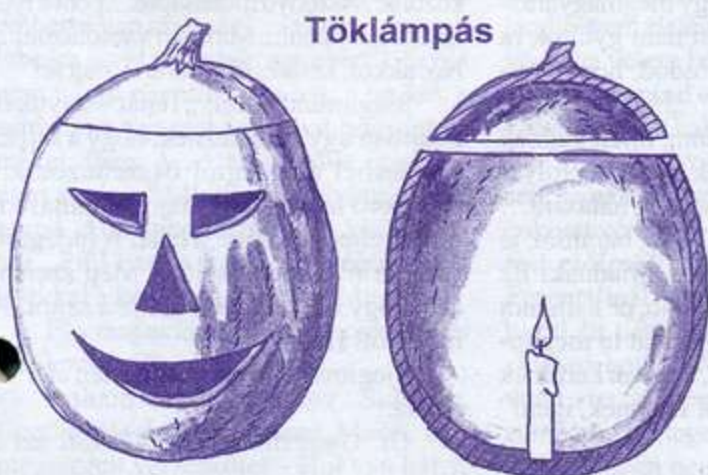
Fúvócső

A bodza üreges szarából sokféle játékot lehet készíteni. Vágj le egy darabot a bodza szarából, és piszkáld ki egy vékony bot segítségével a szivacsos, belső részét. Ennek darabkáit felhasználhatod lövedéknek. Ha elkészültél, kezdd el a célba lövést: tégy egy lövedéket a cső végébe, és fújd meg erősen.

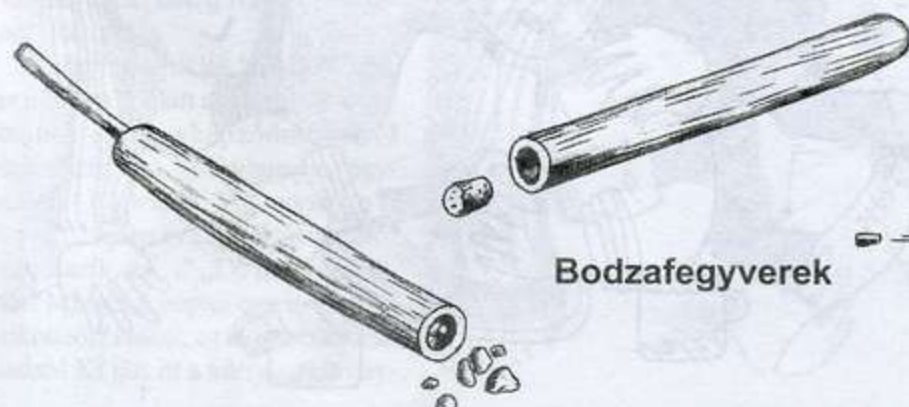
Vízpuska

Ezt sem bonyolultabb elkészíteni, mint a fúvócsövet. Kell hozzá a kitisztított bodzaágdarabon kívül egy darabka parafa dugó, amelybe tüvel kis lyukat fűrsz, meg egy vékonyabb bot. Ennek végére tömítésnek annyi cernát tekerj, hogy pontosan illeszkedjen a bodzaszárbá. A dugót szorítsd a bodzaszár egyik végébe, töltsd meg vízzel a puskát, és zárd be a mogyoróbot-tal. Nyomd meg a végét, és kezdődhet a vízi csata.

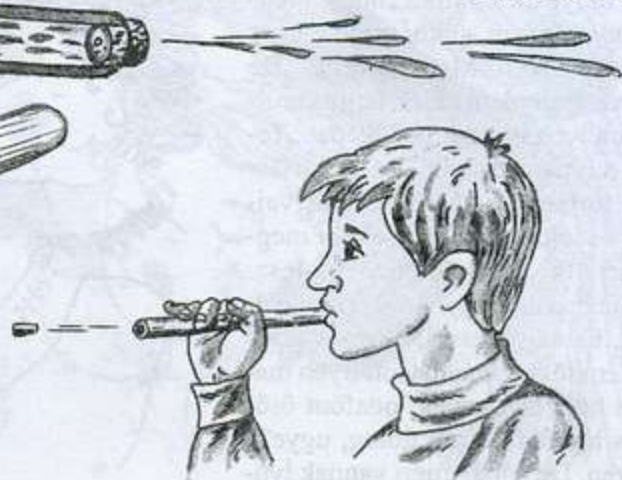
Kész Barnabás

Töklámpás

Bodzafegyverek

Kurt Tucholsky

Miért vannak lyukak a sajtban?

Ha netalántán este vendégek jönnek, a gyerekek előbb kapnak enni.

A gyerekeknek nem kell mindent hallaniuk, amit a felnőttek beszélnek, az nem is illik és így olcsóbb is. Vajas kenyér van felvágottal, mama is belekóstol. Papa még nem jött haza.

„Mama, Szonja azt mondja, hogy ő már tud cigarettázni. Pedig nem is igaz, nem is tud cigarettázni!” „Az asztalnál ne beszélj!” „Mama, nézd csak, lyukak vannak a sajtban!” Két kislányka hangja egyszerre: „De buta ez a Tobby! Hiszen a sajtban mindig vannak lyukak!” Egy síró fiúhang: „No igen, de miért? Mama! Miért vannak lyukak a sajtban?” Szünet.

Mama: „A lyukak – nahát, a sajtban mindig vannak lyukak, ebben a lányoknak teljesen igazuk van!... Minden sajtban vannak lyukak!” – „De mama! Hiszen abban a sajtban ott nincsenek lyukak! Abban mért nincsenek lyukak? Mama! Mért vannak akkor ebben lyukak?”

„Hallgass, és egyél. Már százszor mondtam neked, hogy az asztalnál ne beszélj! Egyél!” „Brühühüm! De én szeretném tudni, hogy a lyukak... jaj, ne lökdöss mindig!” Lárma. Belép a papa.

„Mi van itt? Jó estét!” „Á, a kölyök megint nevetlen!” „Nem is vagyok nevetlen! Csak tudni akarom, hogy kerülnek a lyukak a sajtbá.” „Ebben a sajtban vannak lyukak, abban meg nincsenek lyukak!” Papa: „Na, azért nem kell ordítani! Mama majd megmagyarázza neked!” Mama: „Most még lovat is adsz a gyerek alá! Az asztalnál egyen, és ne beszéljen!” Papa: „Ha a gyerek valamit kérdez, végül is meg lehet neki magyarázni, gondolom.” Mama: „Toujours en présence des enfants. Ha helyesnek látom, hogy megmagyarázzam, akkor majd meg is magyarázom. Most egyél!” „De papa, szeretném tudni, hogy kerülnek a lyukak a sajtbá.” Papa: „Tehát a lyukak a sajtbá, ez a gyártásnál történik, a sajtot ugyanis vajból és tejből csinálják, akkor megérjesztik, és akkor nedves lesz: Svájcban ezt nagyon szépen csinálják, ha nagy leszel, egyszer majd velem jössz Svájcba, ott ilyen magas hegyek vannak, odafönt örökös hó van – szép dolog, ugye?” „Igen. De papa, miért vannak lyu-

kak a sajtban?” „Hiszen épp most magyaráztam el neked: ezek akkor keletkeznek, amikor gyártják, amikor csinálják a sajtot.” „Igen, de... hogy kerülnek pont bele a lyukak?” „Fiam, most aztán elég legyen ezekből a lyukakból! Csupa lyuk már a fejem! Eredj az ágyba! Mars! Késő van!” „Nem! Papa! Még nem! Magyarázd meg előbb, hogyan kerülnek a lyukak...” Püff! Nyakleves. Szörnyű ordítás. Csöngetés.

Adolf bácsi. „Jó estét! Jó estét, Margot – stét, stét – na, hogy vagytok? Mit csinálnak a gyerekek? Tobby, hát te mit ordítasz úgy?” „Én tudni szeretném...” „Hallgass!...” „Azt szeretném tudni...” „Most aztán fektesd le a gyereket, és hagyjatok békén ezekkel a butaságokkal. Gyere, Adolf, itt ügyis teritnek, bemegyünk addig az úriszobába!” Adolf bácsi: „Jó éccakát! Jó éccakát! Te böggömasina! Hallottak ilyet!... Mi lelte?” „Margot nem bír vele. Azt akarja tudni, hogy miért vannak lyukak a sajtban... Nem magyarázta meg neki!” „Te megmagyaráztad?” „Persze, hogy megmagyaráztam.” „Köszönöm, most nem gyújtok rá – de mondd csak... te tudod, hogy honnan vannak a lyukak?” „No, ez igazán furcsa kérdés! Csak tudom, miért vannak a lyukak a sajtban! Ezek a gyártás folyamán keletkeznek a nedvesség hatására... ez borzasztó egyszerű!” „No, barátom, te aztán szép téstát adtál be a fiadnak! Ez csak nem magyarázat?” „No, ne haragudj – de nagyon furcsa vagy! Hát te meg tudod nekem magyarázni, hogyan kerülnek a lyukak a sajtbá?” „Hál' Istennek, igen!” „Nos, kérlek!”

„Tehát a lyukak a sajtban a benne lévő úgynevezett kazein folytán keletkeznek.” „Hát ez tiszta halandzsa!” „Ez nem halandzsa!” „De igen, az, mert a kazeinhez egyáltalán semmi... Stét, Márta, stét Oszkár, tessék, üljetek le. Hogy vagytok?... Egyáltalán semmi köze!”

„Hát ti min vitatkoztok?” Papa: „Nos, Oszkár, az égre kérlek, te művelt és jogvégzett ember vagy, te csak tudod, van-e a sajtban a lyukaknak valamilyen közük a kazeinhez.” Oszkár: „Nincs. A sajtok a lyukban... akarom mondani a lyukak a sajtban onnan erednek... tehát azáltal jönnek létre, hogy a sajt az erjedésnél a meleg folytán nagyon is hirtelen kitágul.” Harsány gúnykacaj. Egyszeriben szövetségre lép a két fő ellenfél: papa és Adolf bácsi. „Haha! Hahaha! No ez aztán mókás magyarázat! A sajt kitágul! Hallottad ezt? Haha...”

Belép Siegimund bácsi, Jenny néni, dr. Guggenheimer és Flackeland igazgató. Hangos köszönés: „Jó estét! Jó estét!...Hogy mint?... Éppen azzal szórakozunk... iszonyú mulatságos... pont a lyukakról a sajtban!... Mindjárt vacsorázunk... No, akkor, kérlek, magyarázd meg te!”

Siegimund bácsi: „Tehát – a lyukak a sajtban úgy keletkeznek, hogy a sajt az erjedésnél a hidegtől összehúzódik.” Növekvő hangzavar. Majd hatalmas kitörés, teljes zenekar: „Haha! A hidegtől! Ettél te már hideg sajtot? Még szerencse, hogy nem maga csinálja a sajtot! A hidegtől! Hehe!”

Siegimund bácsi sértődötten el a sarkba.

Dr. Guggenheimer: „Mielőtt ezt a

kérdést eldönthetjük, először is halljuk, hogy tulajdonképpen milyen sajtól van szó. Minden a sajtól függ." Mama: Ementáli! Tegnap vettük... Tudod, írta, én most mindig a Danzelnál vásárolok, a Mischewskivel már nem vagyok megelégedve, a múltkor is olyan mazsolát küldött, hogy..." Dr. Guggenheimer: „Nohát, ha ementáli volt, akkor egyszerű a dolog. Az ementáliban azért vannak lyukak, mert kemény sajt. Minden kemény sajtban vannak lyukak.”

Flackeland igazgató: „Uraim, itt ezegyszer nyilván megint gyakorlati emberre van szükség!... Hiszen az urak jobbra jogot végeztek, ugyebár?” (Senki nem mond ellent.) „Nos hát, a lyukak a sajtban az erjedési folyamat bomlástermékei. Igen. A... sajt bomlik, éppen... mert a sajt...” Minden hüvelykujj lefelé mutat. Általános felzúdulás, kitör a vihar. „Pfü! Ezt én is tudom! Kémiai képletekkel a kérdés nincs megoldva!”

Egy magas hang: „Hát nincsen a házban lexikon?”

Roham a könyvtárhoz. Schiller, Goethe, Boelsche, Thomas Mann, egy megsárgult verseskötet – Hol van hát... no, megvan!

PILLERA – SÜNFEJ

SÁFRÁNY – SAH –
SAJTÁN – SAJÁT VÁLTÓ –
SAJGATÓ HARCSA – SAJT!
Engedj csak! Menj innen! Bocsánat! Tehát:

„Egyes sajtfélék hólyagos volta a benne foglalt savó cukortartalmának szénsavképződményétől származik, és...” Mindannyian egyszerre: „No tessék! Mit mondtam?”

„...szénsavképződményétől származik, és...” „De hol a folytatás? Margot, kitéptél egy lapot a lexikonból? Nahát, ez mégiscsak halatlan! Ki járt itt a könyvszekrény-

ben? A gyerekek? Hát miért nem zárod be a könyvszekrényt?” „Miért nem zárod be a könyvszekrényt, nagyon jó, százszor mondtam neked, hogy te zárd be!” „No, hagyjátok már! Tehát hogy is volt? Az ön magyarázata helytelen. Az enyém a helyes.” „Ön azt mondta, hogy a sajt lehül – én azt mondtam, hogy felhevül!” „Szóval ön mégsem mondott semmit a szénsavas cukorsavóról, ami itt áll!” „Amit te mondtál, az elejétől végig ostobaság!” „Mit értesz te a sajtához? Te meg se tudod különböztetni a kecskesajtot a valódi hollanditól!” „No, talán én mégiscsak több hollandit ettem életemben, mint te!” „Ne köpködj, ha velem beszélsz!”

Most mind egyszerre beszélnek. A következőket hallani:

„Légy szíves, viselkedj tisztességesen, ha nálam vagy vendégségben...” „A cukorsavó savas volta...” „Nekem akarod előírni?” „Svájci sajtnál – igen! Ementálinál – soha!...” „Nem vagy oda-haza! Itt tisztességes emberek vannak!” „Ugyan hol?” „Vond vissza! Ezt azonnal vond vissza! Nem tűröm, hogy az én házamban... sértegetessék a vendégeimet – az én házamban nem tűröm, hogy a vendégeimet sértegetessék! Ki innen, de tüstént!”

„Örülök, ha innen kikerülök – kell is nekem a te zabád!” „Át ne merd lépni többé a küszöbömet!” „De uraim, ez már mégiscsak...” „Fogja be a száját! Maga nem tartozik a családhoz!” „No, ilyet még nem pipáltam!” „Én, kereskedő létemre...” „No, hallgasson már ide: a háború alatt kaptunk egyszer egy sajtot...” „Az nem volt kibékülés! Nekem ugyan mindegy! És ha megpukkadsz is! Igenis! Becsaptatok minket! De ha meghalok, még akkor sem teszed be a lábadat a házamba!” „Örökségleső!” „És ezt te...” „Igenis, hangosan mondom, hogy mindenki hallja: „Örökségleső vagy: örökségleső vagy! Úgy! Most aztán eredj, és pörölj be!” „Te pimasz! Te nyamvadt tekergő! Nem csoda, hisz az apád is...” „Ki veled! Csibész!” „Hol a kalapom? Ilyen házban még a holmija sincs az embernek biztonságban!” „Lesz ennek még jogi következménye is!” „Maga ripők!...” „Maga is az enyémet!”

Az ajtóban megjelenik Emma, a Gumbinnenba való szakácsné: „Nagysága, gyűhet a vacsora?”

4 följelentés becsületsértés miatt, 2 megsemmisített végrendelet, 1 felbontott társas viszony, 3 fölmondott jelzáloghitel, 3 per a következő ingóságok miatt: egy közös színházberlet, egy hintaszék és egy villanyfűtéses öblítő, egy felmondási per a háziúr részéről.

A színhelyen marad egy bús ementáli és egy kisfiú, aki gömbölyű karcskáját égne emelve bög, messze hangzó váddal a mindenség ellen:

„Mama, miért vannak lyukak a sajtban?”

(Palasovszky Ödön fordítása)

Ti tudjátok-e, miért vannak lyukak a sajtban? Ha igen, írjátok meg a választ, s mi majd továbbítjuk Tobbynak...

Zelk Zoltán

Hóember

Csillog a fákon a zúzmara,
ragyog, mint az ezüst,
s repül a sivalkodó szélben
akár a por, a füst.

Serényen dolgozik három gyerek
fagyos kezeikkel
gyúrnák a havat, mint agyagot,
készül a hóember.

Szénből, kavicsból kap szemeket,
hadd nézze: a világ
milyen fehér! S milyen szépek
az ezüst téli fák.

Tóth Elemér

Hóember

Hóember, hóember,
komor úr,
kiült az udvarra,
s nem mozdul.

Sárika, Évike
odafut,
fehéren villan rá
a foguk.

„Hóember, hóember,
megfázol,
nyárra se gyógyulsz ki
náthádból!”

Weinrauch Katalin

Sétáló Hóember

Sétálni ment a Hóember,
baktatott a járdán,
nem volt cipője szegénynek,
pléhtepsi volt lábán.
Csisszent-csosszant a nagy hóban,
araszolt az árva,
nem szokott a lábbelihez
jó Hóember lába.
Ámulatból bámulatba esve
megcsudáltam,
csak tán' káprázik a szemem
a havas világban.
Tényleg látom, vagy álom,
vakargattam fejem,
Hóember mögött kutya
egy eb, megkérdezem.
Mozdulatlan, fagyos szemmel
bámult rám a kutya,
Hóembernek hókutya,
hogyan is felelt volna?!
Hideg, hógombóc orrával
hozzáért karomhoz,
hapci, tüsszentettem nagyot,
s felébredtem legott.
Fura álom, kacagtam jót,
az ablakhoz lépve,
ni, kinn sétál egy Hóember!
Nyomában meg, jé, mit látok,
fehér hóból, kitalálod?
Eb csúszkál mögötte.

A BOLOND MINDIG PÓRUL JÁR

Észt népmese

Egyszer régen azt mondta egy anya a fiának, hogy az ő parancsait mindig pontosan kell teljesíteni.

Egy alkalommal elküldte a fiát a faluba szitát kérni. A gazda, akihez ment, éppen borsót szelelt. Így szólt a gyerek: – No, nézd már, mennyi borsó!

A gazda ezért nyakon teremtette a gyereket. A gyerek meg ment panaszkodni az anyjához.

Az anyja megkérdezte, miért kapott nyaklevest.

– A gazda éppen borsót szelelt, én meg így szóltam:

– De sok borsótok van!

– Ó, te buta gyerek! – mondta az anyja. – Azt kellett volna mondanod: – Adjon Isten sok borsót!

Az anyja másik faluba küldte a fiát szitáért. A faluban éppen tűzvész volt. A fiú odament, s így szólt:

– Adjon az Isten sok tüzet!

A nép, amely körülállta a tüzet, jól elagyabugyalta ezért a fiút. Panaszkodva ment vissza az anyjához, mondván, hogy nem kapott szitát. Az anyja mikor megtudta, mi történt, így szólt:

– Ó, te bolond gyerek! Víz kellett volna merítened egy csöbörbe, és locsolni a tüzet!

A harmadik faluba küldte az anyja a fiút. Egy kút mellett vitt el az útja, ahol a falubeli asszonyok mosták a ruhát.

A fiú fogott egy vedret, s nyakon öntötte vele az asszonyokat. Az asszonyok megharagudtak, nyakon csípték, s alaposan móresre tanították az öklükkel.

A fiú hazament, s panaszkodott az anyjának, hogy megint nem kapott szitát. Az anyja megkérdezte, hogy miért. A fiú elmagyarázta.

– Ó, te bolond gyerek! – mondta az anyja. – Oda kellett volna dugni a füled, s meghallgatni, miről beszélnek az asszonyok.

Az asszony ismét elküldte a fiát szitát keresni. Ahogy beért a faluba, látta, hogy két kutya marakodik. Odament a kutyákhoz, s közéjük dugta a fejét. A kutyák véresre marták.

Vérző fejjel fordult hazafelé.

Ahogy anyja meglátta a fia vérző fejét, mindjárt megkérdezte, mi baja. A fiú elmesélte.

– Ó, te bolond gyerek! Mért dugtad fejed a kutyák közé? Ahogy megláttad a marakodó kutyákat, fognod kellett volna

na egy karót, s azzal szétzavarni őket.

Az anyja bekötötte a fiú fejét. A fiú megígérte, hogy máskor majd karót ragad.

Mikor meggyógyult a feje, az anyja megint elküldte szitát keresni. A fiú el is indult. Ahogy megy, látja, hogy két uraság beszélget az út mellett. Kezébe fogott egy karót, odament az urakhoz, s rájuk akart sózni. Mikor azonban az urak észrevették a szándékát, nekiestek, s jól elverték.

A fiú megint szita nélkül ment haza.

Ahogy az anyja meglátta, mindjárt tudakolni kezdte, hogy hol a szita. Mire a fiú elmesélte, hogy mi történt.

– Ó, te értetlen gyerek! Ahogy megláttad az urakat, tüstént oda kellett volna alázatosan menni hozzájuk, kezet csókolni, és pénzt kérni tőlük.

A fiú megígérte, hogy máskor majd okosabb lesz. Megint elindult a faluba szitát keresni.

Az útszélen egy vak koldus ült, s olvasta a pénzét. A fiú odament, kezet csókolt neki, s kérte, hogy adjon neki pénzt. A koldus azonban marokra fogta a botját, s ráhúzott a fiúra.

A fiú megint szita nélkül ment haza.

Az anyja bosszúsán ezt mondta:

– Veled aztán nem sokra megyek, jobb, ha egyedül megyek szitát kérni.

El is ment, kapott is, megszitálta a lisztet, s kisütötte a finom kalácsot.

Feladat

A kelekótya észt fiúnak megvan a magyar megfelelője. Hogy hívják a magyar népmesék kelekótyáját?

Sájtán meg a kopasz tökfilkó

Votják népmese

Elt egyszer a régi időkben egy öregember. Három fia közül a legkisebb kopasz is volt meg buta is. Egyszer az öregember elhatározta, hogy répát ültet a padlásra. Elültették a répát, s úgy találták, hogy sikeresen. Eltelt egy hét, amikor az öregember felment a padlásra, és észrevette, hogy valaki lopja a répát. Odahívta a fiait, és elmondta, hogy lopják a termést. Este a legidősebb fiú kezdte a répaörzést.

Felment a padlásra, és elaludt. Így nem is látott senkit. Másnap a középső fiú volt soron. De ő sem látott, nem is hallott semmit, akárcsak a bátyja.

A harmadik éjjel az apa a legkisebb fiút, a kopasz tökfilkót küldte strázsálni.

Éjfél után megjelent Sájtán, és huzigálta a répákat. Mikor meglátta ezt a kopasz, jól fejbe verte az ördögöt. Sájtán elugrott a sarokból, a kopasznak így is sikerült megragadnia, de mivel beverte az orrát, a tolvaj egérutat nyert. A bolond fiú segítséget kért apjától és bátyjaitól.

– Tolvaj, tolvaj, fogjátok be a lovat, én majd elkapom a tolvajt! – kiáltotta.

Bátyjai befogták a lovat, és átadták a kopasznak. Ő meg az úton meglátott egy vesszőcskét. Kérdezi tőle a vesszőcske:

– Hová, háová, barátocskám?

– Nem láttál erre felé egy tolvajt, vesszőcske barátom?

– Láttam, éppen most futott el egy répával.

– Kapj fel a szekérre, barátom, majd együtt elfogjuk.

Mentek tovább, hirtelen megfogtak az úton egy rákot.

– Hová mész, ember? – kérdezi a rák.

– Nem láttál erre egy tolvajt, rák ba-

rátom? – mondja a kopasz.

– Láttam, az imént szaladt itt el egy répával.

– Ugorj fel a szekérre, hárman csak megfogjuk! – mondta a kopasz.

Hárman utaztak tovább. Mennek, mennek, hát meglátnak az úton egy darab sót.

– Hová mész, ember? – kérdezi a só.

– Nem láttál-e erre felé egy tolvajt?

– Láttam, ebben a percben nyargalt el a répával.

– Tarts velünk a szekéren! – hívta őt a kopasz.

Felült a sódarab is. Már négyen utaztak tovább. Amint mentek, megláttak az úton egy árt.

– Hová mész, ember? – kérdezte az ár.

– Nem láttál erre egy tolvajt? – kérdezte a kopasz.

– Láttam, éppen hogy elszaladt a répával.

– Ugorj fel hozzánk, ötünköt nem szabadul.

Tovább mentek. Hirtelen egy tehénlepényt vettek észre az úton.

– Hová mész, ember? – kérdezi.

– Nem láttál-e tolvajt, barátom?

– Láttam, nem juthatott messzire a répával.

– Lép fel a szekérre, hatan csak megfogjuk.

Tovább mentek, hát találkoztak egy furkósbottal.

– Nem láttál-e tolvajt erre felé? – kérdezi a kopasz.

– Láttam, most szaladt el az orrom előtt egy nagy zsák répával.

– Pattanj fel gyorsan a szekérre, herten biztos elcsípjük.

Beértek egy nagy, sűrű nyírfásba.

Ott a kopasz meglátott egy szép házat, és mindannyian bementek. Sájtán éppen tüzet szított a tűzhelyen. Mihelyt meglátta a kopaszt, lefutott a pincébe. A kopasz nem volt rest, gyorsan elhelyezte a barátait: a rákot egy vödör vízbe, az árt hegyfelé fölfelé beleállította a székbe, a furkósbotot a függőpolcra akasztotta, a vesszőt és a tehénlepényt az ajtóhoz tette, a sót pedig a tűzhelyre. Fázott a tolvaj a pincében, és visszamászott a házba.

– Uh, de hideg van! – ezzel kezét a tűzhely felé nyújtotta, hogy felmelegedjék. A só megégette a kezét.

Ekkor a vödörhöz ment – a rák megcsípte az ujját. Sájtán a meglepetéstől leült a székbe, ott meg az árba ült. Akkor elfutott volna, de a furkósbot halántékon találta, Sájtán az ajtóhoz hátrált, de a tehénlepényen megcsúszott és elesett. A vesszőcske jól elpáholta.

Így fogták el a tolvajt. Kérlete a kopaszt a Sájtán:

– Ember barátom, engedj szabadon! Ha elengedsz, mindent megadok, amit csak akarsz.

De a kopasz nem engedte el, hanem lement a pincébe, és vaslapáttal kiásta az aranyat meg az ezüstöt. A sok répát is megtalálta. A kopasz fogta a répát meg a drágaköveket, beletette Sájtán kocsijába, és hazavitte.

Az apja és bátyjai nagyon meglepődtek, amikor meglátták a kopasz tökfilkót a sok kincessel.

Feladat

Hol élnek a votjákok?

Új feladatok

3-4. osztály

1. feladat: Zsuzsi 630 Ft-ot egyenlő számú 5 és 10 forintosokkal szeretne kifizetni. Hány darab 5 és 10 forintosra van szüksége?

2. feladat: Éva, Józsi, Edit, Elemér és Robi egy társaságban találkoznak. Bemutatkozáskor kezet fognak egymással. Hány kézfogást jelent ez?

3. feladat: Egy kétkarú mérleg egyik serpenyőjében van egy csomag még még 75 dkg nehezebb. A másik serpenyőben 3 kg 132 dkg nehezebb. A mérleg egyensúlyban van. Milyen nehéz a csomag?

5-6. osztály

1. feladat: Mennyi a legkisebb négyjegyű pozitív páros szám és a legnagyobb négyjegyű pozitív páros szám összegének a fele?

2. feladat: Ha a Jutka kazettáinak számánál kettővel nagyobb számot megszorozzuk kettővel, és ebből kivonjuk a kazettái számánál kettővel kisebb szám kétszeresét, akkor éppen kazettáinak számát kapjuk. Hány kazettája van Jutkának?

3. feladat: Egy téglalap átlóinak metszéspontja körül kört rajzoltunk úgy, hogy a körvonalnak és a téglalap oldalainak a lehető legtöbb metszéspontja legyen. Mennyi a metszéspontok száma?

7-8. osztály

1. feladat: Melyik az a legnagyobb háromjegyű szám, amelyik egy kétjegyű szám kétszerese?

2. feladat: Öt egész szám szorzata 1. Mennyi lehet az összegük legkisebb értéke?

3. feladat: Egy téglalap két oldalára szabályos háromszögeket rajzoltunk az ábrának megfelelően. Hány fokos az alfával jelölt szög?

Eredményes munkát és jó szórakozást kíván:
Deák Ferenc

Lelkes Miklós

A cseresznyeszámítan

Csöpp legényként, kisiskolásként, mi tagadás, nem nagyon szerettem a számítant. Valószínűleg a számok sem igen szerettek engem, vagy csak huncutkodtak velem, de tény, hogy a példák végén rendszerint más szám bujt elő, mint aminek kellett volna.

Már a vakáció küszöbén voltam, amikor édesapám megszánt az egyik számtanozásoknál. Igaz, ölemben volt a macska, de édesapám is jól tudta, hogy a macska a számtannál nem erős segítség. Minden számtantudományában áll ugyanis, hogyha valamiféle húsdarab tűnik fel a láthatáron, számlálatlanul engedi ki magából a „nyá”-kat. Az is igaz, persze, hogy ezzel a hiányos számtantudásával többre viszi, mint a legtöbb számtantudós.

Édesapám egy tálat tett elé, tele piros, ropogós, ízes koránérő cseresznyével, és így szólt:

– Ezeken gyakorold a számtanpéldákat!

Felcsillant a szemem, mert ha az ember számol, egyáltalán nem mind egy, hogy mit. Ha például kavicsokat használ fel erre a célra, rögtön eszébe jut, milyen jó lenne számtanozás he-

lyett a kavicsos patakparton kóborolni, játszani. Ilyenkor még nehezebben megy a számolás. Hanem a cseresznyék! Az kitűnő ötlet! Gyakorolni kezdtem a kivonást. Márpedig van-e tökéletesebb kivonás annál, amikor a kivonandót teljesen kivonjuk a világból? Néhány szép cseresznyét a tálból kivontam és a számba bevontam. Igen könnyen ment a dolog, az édes cseresznyegolyócskák szinte maguktól ugráltak a számba.

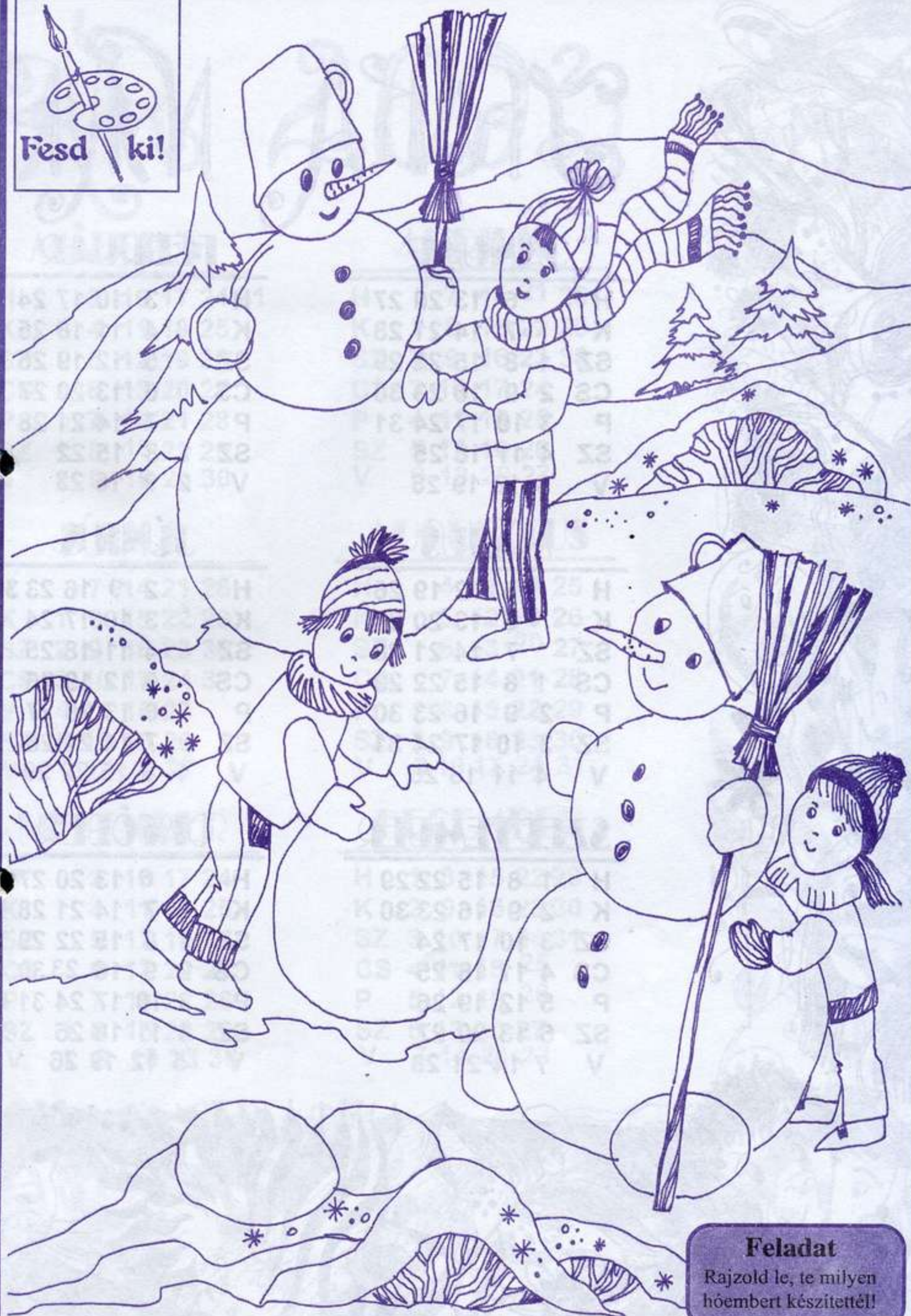
Mire, jó idő múltán édesapám bejött, már nem volt a tálban egyetlen árva cseresznye sem.

– No, ha itt végeztél – mosolyodott el apám –, szaladj, mássz fel a cseresznyefára, ott gyakorolj tovább!

Csodálkoztam apám engedékenysé-

gén. Később kiderült, hogy időközben az utcán találkozott a tanító bácsival. A tanító bácsi biztosította őt afelől, hogy nem is vagyok én annyira rossz számtanból, mintha kétszerannyira rossz lennék. Majd ő vigyáz, hogy belejőjjenek, mint kiskutya az ugatásba.

Hát, bele is jöttem lassacskán. Persze, azért nem annyira, mint kiskutya az ugatásba. Ám rájöttem, hogy sokféle hasznos számtan van. Ilyen többek között a túrőspalacsinta-számtan, a sültcsirkecomb-számtan és a gesztenyessüteményszámtan. Ezeket igyekeztem számbavenni, és a finomságokat számba tenni.

Feladat

Rajzold le, te milyen
hóembert készítettél!

TRKA NÁP

JANUÁR

H	6	13	20	27	
K	7	14	21	28	
SZ	1	8	15	22	29
CS	2	9	16	23	30
P	3	10	17	24	31
SZ	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	

FEBRUÁR

H	3	10	17	24
K	4	11	18	25
SZ	5	12	19	26
CS	6	13	20	27
P	7	14	21	28
SZ	1	8	15	22
V	2	9	16	23

MÁJUS

H	5	12	19	26	
K	6	13	20	27	
SZ	7	14	21	28	
CS	1	8	15	22	29
P	2	9	16	23	30
SZ	3	10	17	24	31
V	4	11	18	25	

JÚNIUS

H	2	9	16	23	30
K	3	10	17	24	
SZ	4	11	18	25	
CS	5	12	19	26	
P	6	13	20	27	
SZ	7	14	21	28	
V	1	8	15	22	29

SZEPTEMBER

H	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	30
SZ	3	10	17	24	
CS	4	11	18	25	
P	5	12	19	26	
SZ	6	13	20	27	
V	7	14	21	28	

OKTÓBER

H	6	13	20	27	
K	7	14	21	28	
SZ	1	8	15	22	29
CS	2	9	16	23	30
P	3	10	17	24	31
SZ	4	11	18	25	
V	5	12	19	26	

ÁR 2003

MÁRCIUS

H	3	10	17	24	31
K	4	11	18	25	
SZ	5	12	19	26	
CS	6	13	20	27	
P	7	14	21	28	
SZ	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30

JÚLIUS

H	7	14	21	28	
K	1	8	15	22	29
SZ	2	9	16	23	30
CS	3	10	17	24	31
P	4	11	18	25	
SZ	5	12	19	26	
V	6	13	20	27	

NOVEMBER

H	3	10	17	24	
K	4	11	18	25	
SZ	5	12	19	26	
CS	6	13	20	27	
P	7	14	21	28	
SZ	1	8	15	22	29
V	2	9	16	23	30

ÁPRILIS

H	7	14	21	28	
K	1	8	15	22	29
SZ	2	9	16	23	30
CS	3	10	17	24	
P	4	11	18	25	
SZ	5	12	19	26	
V	6	13	20	27	

AUGUSZTUS

H	4	11	18	25	
K	5	12	19	26	
SZ	6	13	20	27	
CS	7	14	21	28	
P	1	8	15	22	29
SZ	2	9	16	23	30
V	3	10	17	24	31

DECEMBER

H	1	8	15	22	29
K	2	9	16	23	30
SZ	3	10	17	24	31
CS	4	11	18	25	
P	5	12	19	26	
SZ	6	13	20	27	
V	7	14	21	28	

Fesd ki!

Feladat

Mit nevezünk farsang
farkának?

Számítógép-suli 25.

A VEZÉRLŐPULT HASZNÁLATA

A Start menü Vezérlőpult menüpontja segítségével elindíthatjuk azt a programot, amivel módosítani lehet a Windows95 megjelenését, működését. (A Vezérlőpult programot az Asztal Sajátgép ikonjával is el lehet indítani.)

Tulajdonképpen egy mappáról van szó, amelyben a beállításokhoz szükséges programok vannak összefoglalva. Ebben a cikkben ezeket a programokat, a legfontosabb beállítási lehetőségeket mutatjuk be. Nem célunk mindegyik beállítási lehetőségről tárgyalni, csak a legfontosabbakról, melyeket a számítógép-kezelés során a kezdő felhasználók is gyakran alkalmazhatnak.

A Betűtípusok mappája

A Windows ún. True Type betűtípusokat használ, aminek az a lényege, hogy a nyomtatásban ugyanúgy jelennek meg, mint ahogy a képernyőn látjuk őket. A Windows95 telepítésekor a használathoz szükséges betűtípusok is bekerülnek a rendszerbe. Ezeket tekinthetjük meg a **Betűtípusok (Fonts)** programmal.

Ha valamely betű megjelenésére is kíváncsiak vagyunk, megnézhetjük úgy,

hogy kijelöljük, majd vagy a **Fájl** menü **Megnyitás** parancsát alkalmazva, vagy kétszeri kattintással az ikonon megnyitjuk a mintalapot. A magyar karaktereket tartalmazó betűkészletek kinézetét egy majdnem minden betűt tartalmazó mondaton keresztül tekinthetjük meg („Hűt-

len vejét fülöncsípő, dühös mexikói úr ázik Quitóban. 1234567890”). Azok a betűkészletek, amelyek nem tartalmazzák a speciális magyar magánhangzókat, csupán a Windows95 felirattal mutatják be magukat.

Ha új betűtípusra van szükségünk, a **Fájl** menü **Új betűkészlet telepítése** parancsával bővíthetjük a karakterkészletünket. Ehhez a megjelenő párbeszédablakon ki kell választani az új karaktereket tartalmazó fájlt (meghajtóval, könyvtárral együtt), és kezdődhet a telepítés. Eltávolítani valamely megunt betűkészletet a **Fájl** menü **Törlés** parancsával lehet (természetesen ezek is előbb a **Lomtárba** kerülnek!).

A billentyűzet beállítása

A megjelenő háromlapos párbeszédablak **Sebesség** című oldalán be lehet állítani néhány, a billentyűzetekre és a kurzorvillogásra vonatkozó értéket. A **Nyelv** lapon a billentyűzet nyelvfüggő beállításait tehetjük meg. A **Hozzáadás** nyomógombbal további nyelvi beállítást is megadhatunk, illetve az **Eltávolítás** gombbal törölhetünk ilyet. A kijelölt változatot az **Alapértelmezett** nyomógombbal tehetjük alapértelmezetté.

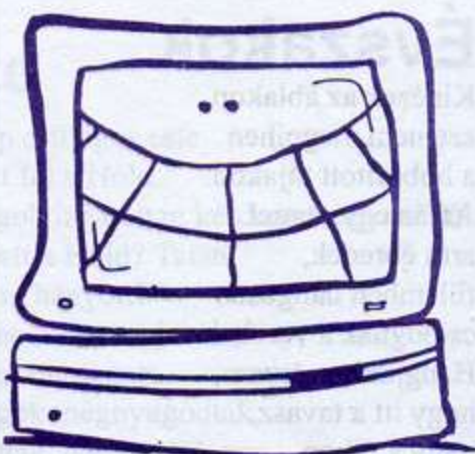
A párbeszédablak **Általános** lapján a billentyűzet típusát adhatjuk meg. Nyil-

vánvaló, hogy csak új billentyűzetre való csere esetén van rá szükség.

A dátum és az idő

A számítógép rendszeridejét állíthatjuk be a **Dátum és idő** lapon. Az időmó-

dosítás úgy történhet, hogy kijelöljük a módosítani kívánt kategóriát (pl. az órákat vagy a percek), majd vagy beírjuk a helyes értéket, vagy a le-fel nyilakkal kipörgetjük. Az óra az **OK** gomb megnyomására indul. A dátum beállítása is ugyanilyen egyszerű.

Az **Időzóna** lapon beállíthatjuk, milyen időzónában vagyunk. Itt kell intézkedni arról is, hogy a rendszer automatikusan kövesse-e a nyári-téli időszámítást.

Az egér beállítása

Az egér kezelése során talán a legfontosabb, hogy milyen szaporán kell dupla kattintáskor nyomogatnunk a gombot. Ezt lehet beállítani az **Egér tulajdonságai** párbeszédablak első, **Gombok** című lapján. A teszterületen rögtön ki is próbálhatjuk a beállítást. Itt lehet a balkezeseknek „megfordítani” az egérgombokat. Arról, hogy mit tudnak a gombok, felirat tájékoztat.

A **Mutató** című lapon az egérkurzorok formáját változtathatjuk meg.

A **Mozgás** párbeszéd-lapon az egérkurzor mozgási sebességét lehet beállítani. A kurzor útja során nyomvonalat hagy, ha bejelöljük a **Mutatási út megjelenítése** négyzetet.

Az **Általános** lapon akkor lesz dolgunk, ha új típusú egérre cseréljük a régit.

Pallay Dezső

Évszakok

Kinézek az ablakon,
szemem megpihen
a hóborított tájakon.
Aztán egy reggel
arra ébredek,
fülemben hangosan
csipognak a verebek.
Hangjukban érzem,
hogy itt a tavasz,
mely a fákon
új rügyet fakaszt.
Míg a madarak
dalát hallgatom,
színes lepkék
jelennek meg
az udvaron.
De hopp! Eltűnik mindez
egy perc alatt...
S én töprengök:
melyik évszakot szeretem?
Mindet, hisz ez
az életem!

Petróci Tímea
4. oszt. Tiszabökény

Itt a tél!

Hull a hó,
gyertek, gyúrjunk
hógolyót!
Húzzuk a szánt
fel a dombra!
Ereszkedni,
jaj, de jó!

Molnár Alexandra
2. oszt. Gut

Az én falum

Az én falum csodaszép,
benne sok kis gyerek él.
Játszadónak, futkároznak,
fogócskázna, ugrándoznak.
De a legszebb mégis az,
mikor eső után süt a nap,
s a gyerekek újra játszhatnak.

Kerekes Tímea, Gut

Játékos altatók

Lehunnya szemét minden vándor,
hunyd le te is szépen, Sándor.

Bezárt már a patika,
Aludj el szépen, Andika.

Alszik már Cirmi is, a cica,
Aludj hát te is, Katica.

Molnár Beatrix és Molnár Attila
Kígyós

Fényes paripa

Estére járt már az idő,
az ágyba indultam már.
Elaludtam, s álmodtam
egy fényes paripát.

Fehér volt, és csillogott,
a levegőben vágatott.
Úgy lobogott fényes szőre,
mint szellő a felhő közelében.

Felébredtem hirtelen,
s rájöttem, álom volt minden.
Elindultam hát az iskolába
paripáról álmodozva.

Bartalos Eszter, Verbőc

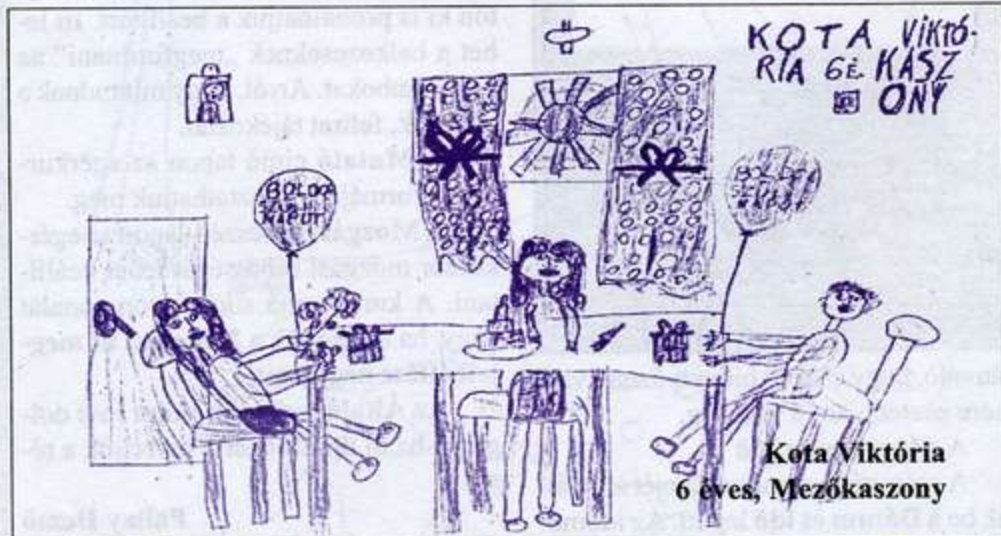
Leesett az első hó

Leesett az első hó,
szánkón jött a Télapó.
Sok-sok gyerek várt már rá,
csizmák teltek nemsoká.

Csúszkáltak a gyerekek,
hógolyóztak szaporán,
s lesték a Télapót
jégvirágok ablakán.

Szegény öreg Télapó,
el is fáradt nemsoká,
letette nagy puttönyát,
s elterült a tél haván.

Botos Bettina
4. oszt. Fertőszalmás

Este

Egy szép csillagos este
Nem jött fel a Hold.
A csillagok izgatottan kérdezték egymástól:
„Hová lett a Hold? Talán
magunkra hagyott?”
S egyszer csak megjelent,
és szépen ragyogott.
A csillagok megnyugodtak,
mert tudták, hogy velük van
a Hold.

Baksa Katalin
7. oszt. Csonkapapi

Négy évszak

Ősz

Betakarít mindenki,
nem henyél most senki.
Aki most nem dolgozik,
az majd télen éheznek.

Tél

Beköszönt a hideg tél,
minden ember nevetgél.
Felhangzik: Hahó-hohó!
Repül a sok hógolyó.

Tavas

Itt a tavasz, jön a nyár,
sok kis gyerek szaladgál.
Nyílnak virágok a réten,
szeret a babám engem.

Nyár

Nyár a kedvenc évszakom,
nem titok, ezt mondhatom.
Örülnek az emberek,
mert fürödni mehetnek

A két kiscica

Itt egy, és ott is.
De vajon mi?
Csak nem a két kiscica?!
Nézzük az egyiket, Mirmurt.
Olyan, mint egy párduc.
Szürke, játékos,
a feje tetején pedig
van egy sárga pötty.
Nézzük a másikat, Cilit.
Kis ügyes és szemfüles,
játékos és figyelmes.
Ezek tehát a mi kiscicáink.
A két pöttöm
cirmos-cica!

Szanyi F. Gabriella
4. oszt. Nagydobrony

Gödény Árpád, 7. oszt. Tivadarfalva

Az én kutyám

Az én kutyámnak Bogyó a neve,
nagyon szeretek játszani vele.
Hát feketé, nyaka barna.
No és a farka?
Az szép tarka!
Sokat játszok vele,
én vagyok a kedvence.

Tar Renáta, Szernye

Gabóda Eszter
3. oszt. Bátyú

Postabontás

Szerencsés vagyok...

Molnár Henrietta régi barátja az Irkának. Mostani levelében többek között ezt írja:

Köszönetet szeretnék mondani az Irkának, mert segített nekem levelezőtársakat találni. A lapban megjelent címre nagyon sokan írtak.

Küldök egy verset, amit én írtam:

Élet (részlet)

Olyan szerencsés vagyok,
hogy iskolába járhatok.
Míg más gürcöl élelemért,
én boldogan tanulhatok.

Molnár Henrietta
7. oszt. Rákosszentmihály

Eszperante-játékok

Szeretnék néhány „eszperante-mondatot” beküldeni az Irkának:

Ebedlő – ezen teremben esznek emberek levest, kenyeret, s engednek le tejet.

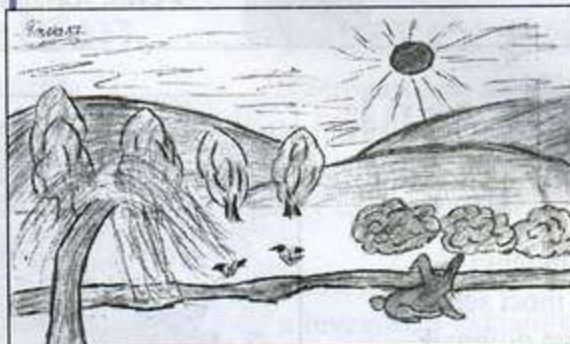
Káposzta – kecske kedvenc leveles eledele.

Kályha – meleget lelhetsz mellette telente.

Boci-boci tarka, se füle, se farka – tehenek gyermeke, tehenek gyermeke, fekete pettyes. Se szerve, mellyel zengzeteget fejbe beverhet, se szerve, mellyel legyeket elhesseget.

Remélem, tetszenek az eszperanték.

Orosz Katalin
Dercen

Pák Diána
rajza,
7. osztály
Karácsonfalva

Ki ír nekem? Levelezni szeretnének

Orbán Andrea (Nagyszőlősi járás, Salánk, Fő u. 158.) 10 éves. Hobbija a rajzolás, szalvétát gyűjt.

Kókus Erzsébet (Beregszászi járás, Som, Gagarin u. 1/b) 12 éves. Hobbija a tévzés, magnózás, a kerékpározás. Szalvétát és bélyeget gyűjt. Kedvenc tantárgya a matematika és a földrajz.

Molnár Gyöngyi (Beregszászi járás, Rafajnaújfalu, Petőfi u. 43.) 11 éves. Kedvenc tantárgya a rajz és a matematika. Szereti az állatokat.

Nagy Nikolett (Beregszászi járás, Beregsom, Petőfi u. 38.) 11 éves. Szeret zongorázni, kedveli az állatokat.

Fanta Erzsébet (Nagyszőlősi járás, Salánk, Szovjet u. 42.) 12 éves. Fekete hajú, kék szemű kislány. Hobbija a foci, szeret horgászni, úszni, kirándulni. Kedveli a rejtélyfejtést, a zenét. Gyűjti a matricákat.

Simon Valéria (Munkácsi járás, Fornos, Béke u. 134.) 10 éves. Középcser termető, szőke kislány. Kedvenc tantárgya a rajz, hobbija a kerékpározás.

Kancsászki Sztella (Tiszabökény, Móricz Zsigmond u. 51.) 10 éves. Kedvenc időtöltése a rajzolás és a tévzés.

Balogh Krisztina (Ungvári járás, Nagydobrony, Sport u. 16.) 13 éves. Bar-

na hajú, barna szemű lány. Nagyon szeret énekelni.

Hidi Livia (Ungvári járás, Nagydobrony, Éger u. 11.) 11 éves. Minden tantárgyat szeret. Szalvétát, képeslapot és

Hályas István rajza
Nagybereg, 9 éves

matricát gyűjt. Hobbija a zongorázás, kerékpározás, szeret rajzolni, énekelni, verset olvasni.

Kiss Katalin (Beregszász, Kinizsi u. 21/a 90200) 13 éves. Szereti a zenét, szeret táncolni. Fényképes leveleket kér.

Molnár Beatrix (Beregszászi járás,

Kígyós, Szőlő u. 16.) 11 éves. Sötétszőke hajú, barna szemű. Szereti a zenét, szeret kirándulni. Szalvétát gyűjt. Kedvenc tantárgyai: ének, rajz, művészet-történet, magyar nyelv, irodalom.

Szabó Viktória (Beregszászi járás, Beregújfalu, II. Rákóczi Ferenc u. 64.) 10 éves. Kék a szeme, szőkésbarna a haja. Kedvenc tantárgyai: munka, irodalom, rajz és matematika.

Györke Alizka (Ungvári járás, Nagygyőr, Fő u. 112.) 11 éves. Hobbija a tévzés, szeret magnót hallgatni, kerékpározni, képeslapot gyűjt.

Sáfi Gábor (Nagyszőlősi járás, Tiszabökény, Új u. 37.) 12 éves. Szeret rajzolni, focizni, hobbija a kerékpározás. Kedvenc tantárgya a rajz.

Biró Brigitta (Ungvári járás, Rát, Petőfi u. 55.) 13 éves. Szeret táncolni, tévét nézni, szereti az állatokat.

Balogh Erika (Ungvári járás, Salamon, Csapi u. 48. 89460) 14 éves. Szeret olvasni, zenét hallgatni, tévzni és levelezni.

Nagy Annamária (Beregszászi járás, Beregsom, Fő út 127. 90220) 6. osztályos. Hobbija a zongorázás, magnózás, táncolás. A szalvétákat és az Irka lapszámait gyűjti.

Dávid Éva (Beregszászi járás, Zápsony, Fő út 154. 90224) 13 éves. Vele egyidős lányok, fiúk leveleit várja.

Anyukám mosolya

Az én anyukám mindig mosolyog. Ebből tudom, hogy jó a kedve, és nem beteg. Mindig nagyon kedves mindenkihez, s az egész család szereti a vidámságát.

Mikor jövök haza az iskolából, mosolyogva vár engem a kapuban. Nagyon örül, ha jó jegyet viszek haza. Ezért igyekszem sokat tanulni, s ha lehet, nem zavarom őt a házi feladattal. Szeretetet nyújt nekem, és én is szeretem őt. Boldog vagyok, hogy ilyen jó anyukám van. Tisztelem, és örülök, hogy mellettem áll. Mindig vidáman ad nekem tanácsot.

Én is szeretnék ilyen felnőtt lenni, mint ő. Tudni fogom, hogy engem is mindenki szeret.

Sárad Marianna
5. oszt. Mezővári

Kérések, kívánságok rovata

Szeretném, ha lenne magyar történelemmel kapcsolatos kérdés, feladvány.

Jánki Zoltán, Tiszakeresztúr

Örülünk annak, hogy szereted a történelmet. Előző számaink Műveltségi vetélkedőjében történelmi kérdéseket is találhattál.

Hamarabb jöjjön az Irka! Több rejtvényrel és rajzzal jelenjen meg!

Zsunyer Zsolt, Tiszabökény

Minden bizonnyal arra gondolsz, hogy gyakrabban jelenjen meg lapunk. Igyekszünk eleget tenni kérésednek.

Jó lenne, ha több kétszemélyes játék jelenne meg az Irkában.

Kára Viktória, Nagygejőc

A legtöbb társasjátékot ketten is játszhatják. Igazi kétszemélyes játék pl. a közismert barkochba. Feleleveníthetitek például a feledésbe merült „Ország, város, folyó...” játékot. Szüleitek, tanáraitok bizonyára ismerik.

Szeretném, ha újra megjelenne a morzeábécé, s szeretném, ha többet írnának a sztárokról.

Molnár Beatrix, Kígyós

A morzeábécét valamelyik számunkban újra megtalálod, sztárokkal viszont a jövőben sem kívánunk foglalkozni.

Szeretném, ha több számban lenne számozós színező és több véc.

Gorondi Viktória, Nagyszőlős

Ha türelmes vagy, mindkét kívánságod teljesül majd.

Az lenne a kérésem, hogy az Irkában legyen egy olyan oldal, amelyben köszönteni lehetne barátainkat, osztálytársainkat, illetve levelezőtársainkat névnapjuk, születésnapjuk alkalmából. Szeretném Kiss Teodórárt és Szigeti Erzsébetet köszönteni születésnapja alkalmából.

Okulova Nyina, Nagygejőc

Mivel az Irka nem napi-, heti-, sőt nem is havilap, ezt a kérést nem teljesíthetjük. Hidd el, jobban örül a barátnőd egy szép képeslapon a kézírásodnak, mint az újságban megjelent köszöntőnek.

Pandy-Szekeres Áron nagyberegzi elsős szép népdalunkhoz, a Zöld erdőben, zöld mezőben lakik egy madár kezdetűhöz küldött rajzot.

A 2002/4. szám feladatainak megfajtése

17. old.

Weöres Sándor versén a galagonyának „izzik a ruhája”. Jutalmat kap: Buda Gabriella, Tar Renáta (Szernye), Nagy Annamária (Som).

20. old.

Az elmúlt tanévben 2950 magyar iskolás ballagott. Könyvet nyert Csáthy Andrea (Bátyú).

22. old.

Szlovénia fővárosa Ljubljana. Írószert nyert: Balogh Kitti (Péterfalva), Bimba Katalin (Szernye), Papp Adrienn (Kígyós).

23. old.

A kabardok a Kaukázus északi részén élnek. Köny-

vet nyert: Tibor Nikolett (Beregújfalva).

29. old.

Kezdetűnk: Gálfalva. Súlyos kérdés: A kérdőjel helyére a 24-es súlyzó való. (A vastagon húzott csillag értéke 7, a vékonyan húzotté 4, a fekete-fehér háromszöges ábráé 1.

Árván maradt: A lepkének nincs párja.

Bűvös négyzet:

8 1 6

3 5 7

4 9 2

Jutalmat kap: Fischer Gabriella (Nagymuzsaly), Nagy Dániel (Som), Kerekes Tímea (Gut), Molnár Henrietta (Beregrákos), Szemere Judit (Gálóc), Telek Róbert (Királyháza).

Miért?

Miért csukja össze leveleit a mimóza?

A nagyon érzékeny emberekre szokták mondani: mimózalélek! Nem véletlenül, mert ez a furcsa, trópusi növény valóban rendkívül érzékeny. Meleg, napos időben jól érzi magát, de ha föltámad a szél, levelei nyomban lelankadnak. A mimóza este magától vagy nappal a legkisebb érintésre összecsukja a leveleit, de ha megrázzuk vagy megpöcköljük, még a levelek nyele is lehajlik. Szép időben is csaknem fél órát kell várnunk arra, hogy a „szégyenlős” levelek visszahajoljanak a helyükre.

S. Csóka Eszter

Tudod-e, hogy

- az első városok i.e. 5000-2000-es években keletkeztek?
- a Közel-Keleten a sumérok falvakat építettek, amelyek hatalmas fallal körülvett városokká nőttek?
- ezekben a városokban mindig közepén volt a templom?
- a sumérok már használták a kereket?
- a fémeket is ügyesen munkálták meg?
- a sumérok az elsők között voltak, akik írásokat hagytak hátra?

Kukta Peti, Kukta Panni

Nem csak lányoknak!

Reggeli csemege

(Egy kicsit hosszadalmas az elkészítése (kb. egy óra), de nagyon finom!)

Hozzávalók:

6 dl tej, 1 csomag főzni való vaníliás pudingpor, 10 evőkanál cukor, 10 evőkanál zabpehely, 2 evőkanál mazsola, 2 evőkanál porcukor

1 deci tejben elkeverjük a pudingport és az 5 evőkanál cukrot. Egy kis lábosba beleszórjuk a maradék cukrot és világosbarnára piritjuk (karamellizáljuk). Felöntjük 5 deci tejjel, és ha elolvadt benne a karamell, belecsorgatjuk a tejes pudingport. Állandóan keverjük, amíg felforr és besűrűsödik. Ekkor levesszük a tűzhelyről, beleforgatjuk a zabpehelyet és a mazsolát. Kissé hűlni hagyjuk, majd poharakba töltve a hűtőbe tesszük. Ha megdermedt a teteje, egy papíron szív alakú lyukat vágunk, és azon át porcukrot szórunk a tetejére.

Jeles évfordulók
Magyarország
történetéből

Január 24.

Hunyadi Mátyás
királlyá választása

1458. január 24-én – a hagyomány szerint Buda és Pest között – a Duna jegén választották meg Magyarország királyává az alig 15 esztendőes Hunyadi Mátyást, aki a középkori magyar állam legnagyobb uralkodójává vált. Mátyás király (1443-1490) néhány év alatt központosított királyi hatalmat hozott létre, melynek pillérei voltak az önálló jövedelem, a királyi adminisztráció és a zsoldos hadsereg (fekete sereg). Uralkodása alatt az ország gazdasági helyzete és társadal-

mi viszonyai stabilá váltak. Mátyás a külpolitikában a törökök ellen a védelemre rendezkedett be. Érdekldése Nyugat felé fordult: meg akarta szerezni a német-római császári és cseh királyi trónt. Nyugati háborúit csak részsikerek jellemezték. Mátyás király udvara a reneszánsz és a humanista műveltség központja volt (corvinák).

Törvényes gyermeke nem született, így halála után az általa teremtett központosított királyi hatalom fokozatosan széthullott.

KÜLÖNÖS TÖRTÉNETEK A NÖVÉNYVILÁGBÓL

A majomkenyérfa

(baobab)

1820 júniusában Ausztrália partjainál hajótörést szenvedett egy Mermande nevű kutatóhajó. A legénységnek egy sivatagos vidéken sikerült partra jutnia, de sehol egy patak vagy forrás. A szomjúság pokolian kínozza őket. Észrevették a közelben egy hatalmas fát. Elindultak, hogy ágakat vágjanak róla, tüzet rakjanak és megszáritkozzanak. Ám néhány fejszezsapás után a matrózok arcába vízszög fröcskölt. A tengerészek magukon kívül voltak az örömtől. Felkapkodták a fadarabkáit, s kinyomkodták belőle az életet adó nedűt. A kapitány, attól tartva, hogy a túlságosan vastag törzsű fa talán beteg, megpróbálta elparancsolni tőle az embereit. De a szomjúságtól gyötörve hamarosan ő is csatlakozott a

többiekhez. A majomkenyérfa Afrika és Ausztrália száraz szavannáiban őshonos.

Tíz méter átmérőjűre is megnövő szivacsos törzse 120 ezer liter vizet is képes

elraktározni, amely tartalékul szolgál a száraz évszakban. A hősígetelés végett a törzset fémcs, acélos színű, még szivacsosabb kéreg borítja, amelyen bemélyedés keletkezik, ha öklünkkel rávágunk. Viszont a kéreg alsó részén acélkemény rostok biztosítják a fa tartását.

A nedves évszakban a vízzel telt baobab „meghízik”, míg a száraz évszak végére jóval soványabb lesz. Vízét a szavanna állatai is felhasználják. Megfigyelték, hogy a szomjas elefántok kidöntik a baobabot és mindenestül felfalják. Ritka koronájában pedig denevérek tanyáznak, amelyek a fa gyümölcseivel táplálkoznak. A majomkenyérfa hosszú életű. Egyes tudósok szerint 5-6000 évig is él. Az idős példányok üreges belsejét az afrikaiak élő ciszternaként használják, de alkalmas éjszakai szállást találnak benne a szavanna vándorai is.

K.B.

A mi nyelvünk

Legnagyobb földi kincsem

(Részlet)

...hat nyelven olvasok, három nyelvet beszélek tőrhetően, életem egyne-gyedét külszágokban

töltöttem, s a délibábos magyar rónát nem tartom okvetlenül szebbnek Umbria dombjainál, mégis a magyar nyelvet tekintem legnagyobb földi kincsemnek, s minden porcikámmal tiltakozom megfontása, csúffá tevése, elárulása és kisemmizése ellen. Mesterségem szerszáma, tisztának, tündöklőnek és tökéletesnek szeretném látni; gondolataim televénye, gazdag, mély és termékeny legyen; képzeletem kertje, ezért nyesegetek, ojtok, dugványozok benne, s igyekszem áttekinthető rendet teremteni lélegző sűrűjében. Helyes időtálló közösség nemzetemmel, amelynek tagjaitól száz különféle érdek választhat el, bűbájos játéka, amely olykor egy-egy békés órára érdekellentéteinket is feloldja, légies hid egy osztályon kívüli magasabb állapotba. A férfi egyetlen méltó fegyvere, utolsó s legnemesebb játékszere.

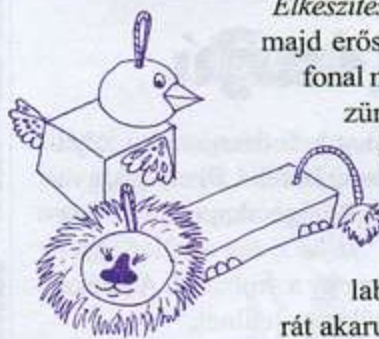
Déry Tibor

Dobozfigurák

A hosszú téli esték kiválóan alkalmasak barkácsolásra. Egy kis fantáziával sok ötletes játékot tudunk készíteni az otthon található üres dobozokból.

Anyagszükséglete: kisebb méretű dobozok, pingponglabda, színes rongy- és papírdarabkák, erős fonal, gyöngyszem, ragasztó.

Elkészítése: A pingponglabdát átszúrjuk, majd erős fonallal ráfűzzük a dobozra. A fonal mindkét végére gyöngyszemet fűzünk, de a figura fejét ragasztással is rögzíthetjük.

Legvégül papírt, rongyot, pamutot vagy csipkét ragasztunk a dobozra és a pingponglabdára aszerint, hogy milyen figurát akarunk elkészíteni. Íme néhány ötlet madárka és oroszlán elkészítéséhez.

A külön gránátalma

A gránátalma, a kopár mediterrán hegyoldalak gyümölcse jócskán eltér a hazai kertekben piros-ló-sárgálló almáktól. Nagy, sokrekeszes termése tele sok-sok piros maggal.

A magvakat borító húsos burok jóízű, levéből üdítőitalt készítenek. Dús, vörös virágpompája miatt déli vidékeken díszbokornak ültetik. Ám hogy Magyarországra is régóta eljut, mutatja, hogy a gránátalma népi hímzésünk ősi motívuma.

Károg a varjú

A legkülönbébb apró tárgyakat kell összeszedni, olyanokat, amelyek beleférnek a játékosok kezébe. Pl.: dugó, gyufa, gomb, falevél, radir, gesztenye, dió, gémkapocs stb. Ezeket az asztalra teszik.

Kiolvasunk egy hunyót, aki kimegy a szobából. A játékosok egy-egy tárgyat vesznek a kezükbe, s leülnek.

Bejön a hunyó, sorra mindenkihez odalép, találgatja, hogy mi van a kezében. Ha először nem találja el, varjúkárogással felel a játékos. Ugyanígy másodszor, harmadszor is. Ha elsőre eltalálja, a tárgyat a játékos átadja, és az az asztal bal oldalára kerül. (Ez lesz a „jó” csomag.)

Ha másodszorra találja el vagy harmadszorra, akkor a tárgy az asztal közepére kerül. (Ez lesz a „közömbös” csomag.)

Ha harmadszorra sem találja el, a tárgy az asztal jobb oldalára kerül. (Ez lesz a „rossz” csomag.)

Amikor a hunyó mindenkitől megkapta a tárgyakat, megszámlálják, hogy hány tárgy van a „jó” és hány a „rossz” csomagban. Ha a „jó” a több, akkor a hunyó nyert, s új hunyót kell kiolvasni, vagy az lesz a hunyó, akinél először találta el előre. Ha a „rossz” a több, akkor a hunyó veszített, s továbbra is hunyó marad.

Zsinegfogyasztó

Egy kb. 10 m hosszú zsinegre van szükség, melyet közepén megjelölünk csomóval vagy színes cérnával. Kiolvasunk két zsinegfogyasztót, akik megfogják a zsineg két végét. A játékvezető jelére mindkét játékos igyekszik gyorsan felgombolyítani a zsineget a kezére. Aki előbb ér a közepéhez, az a győztes.

A zsineget húzni nem szabad.

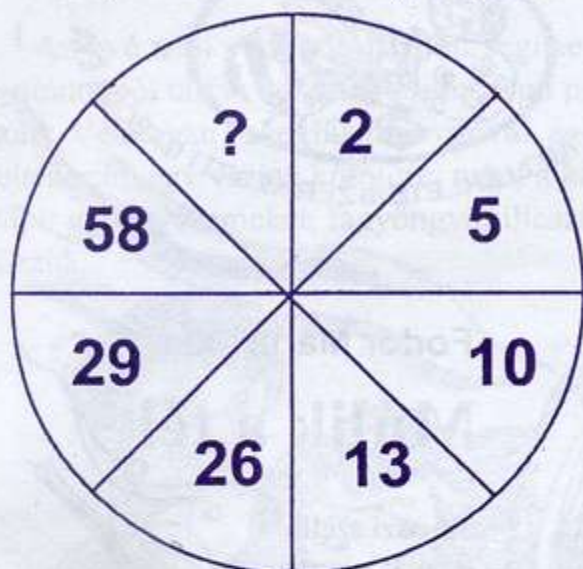

Némajáték

Már ketten is játszhatjátok, de érdekesebb, ha többen vagytok. Kiszámlálással kiválasztjátok az első játékost, aki kér valamit a társaságtól, de nem szavakkal, hanem eljátszsa mondanóját. Pl.: Légy szíves, add kölcsön az új labdádat! Vagy Kérek egy szendvicset, de tojás nélkül. Aki kitalálja, az a következő „eljáró”.

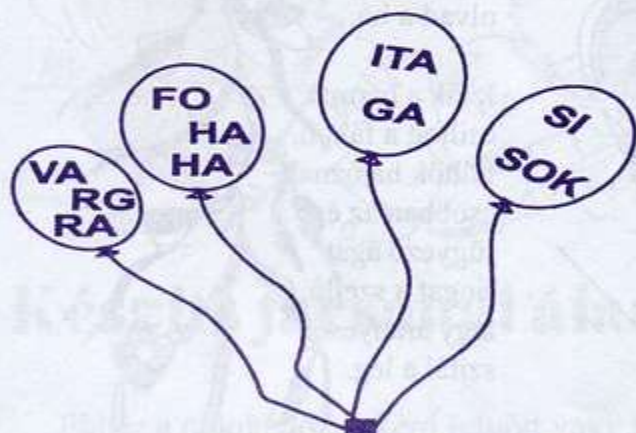
LOGIKAI FELADAT

Milyen szám kerül a kérdőjel helyére?

Hegyeket rejtő léggömbök

A léggömbökben két hegy neve rejtőzik. Melyek ezek?

(Megfejtés: Fogarasi havasok, Hargita)

Közös mássalhangzók

Írd be a közös mássalhangzókat, s már válaszoltál is a meghatározásokra!

1. Meztelen

	U		É	
	E		É	

2. Sintér

3. Kedvelt szín

	I		O	
	Á		O	

4. Ilyen testrész a szem

Szóról szóra

Juss el az ENYHE szótól a TROLI szóig úgy, hogy egy betű kivételével mindig az előző szó betűit használd fel! A betűk sorrendje változhat, és lépésenként egy új betűt használhatsz.

1	E	N	Y	H	E
2	H	E	T	E	N
3					
4					
5					
6	T	E	K	E	R
7					
8					
9					
10					
11	T	R	O	L	I

Szójáték

Illessz a szövegekhez egy-egy betűt úgy, hogy értelmes szavak alakuljanak ki! Ha helyesen végzed a munkádat, eredményül még egy megfejtést kapsz: a plusz betűk összeolvasva egy halfajta nevét adják.

BORDA...

CSÓK...

VÉS...

PÁRT...

KAR...

Beküldési határidő:
2003. március 31.

Télkergető

Jer, jer, kikelet,
Seprűzd ki a hideget;
Ereszd be a meleget,
Dideregtünk eleget!

DÖNGICSÉLŐ

ÓVODÁSOK MELLÉKLETE, SZERKESZTI GABÓDA ÉVA

Fodor Mária

Múlik a tél

Tavaszi szellő
leng át a kerten,
ébred a tavasz,
haj-halihó,
dobban a szívünk,
álmokat keltünk,
olvad a jégcsap,
olvad a hó.

Izzik a harmat,
csillog a fákon,
felhők hajóznak,
csobban az ég,
rügyező ágat
ringat a szellő,
lágymaraszó
szítál a lég.

Osvát Erzsébet

Sül a fánk

Serceg a zsír,
sül a fánk.
Fényessárga serpenyőből
ragyog ránk.

Illatozik,
nő, dagad,
az orunkat csiklandozó
jó falat.

Már a tálon a sok fánk.
Fehér cukorfelhő alól nevet ránk.

Ránk nevet
és integet.
Itt a farsang, vidám farsang,
gyerekek.

Osvát Erzsébet

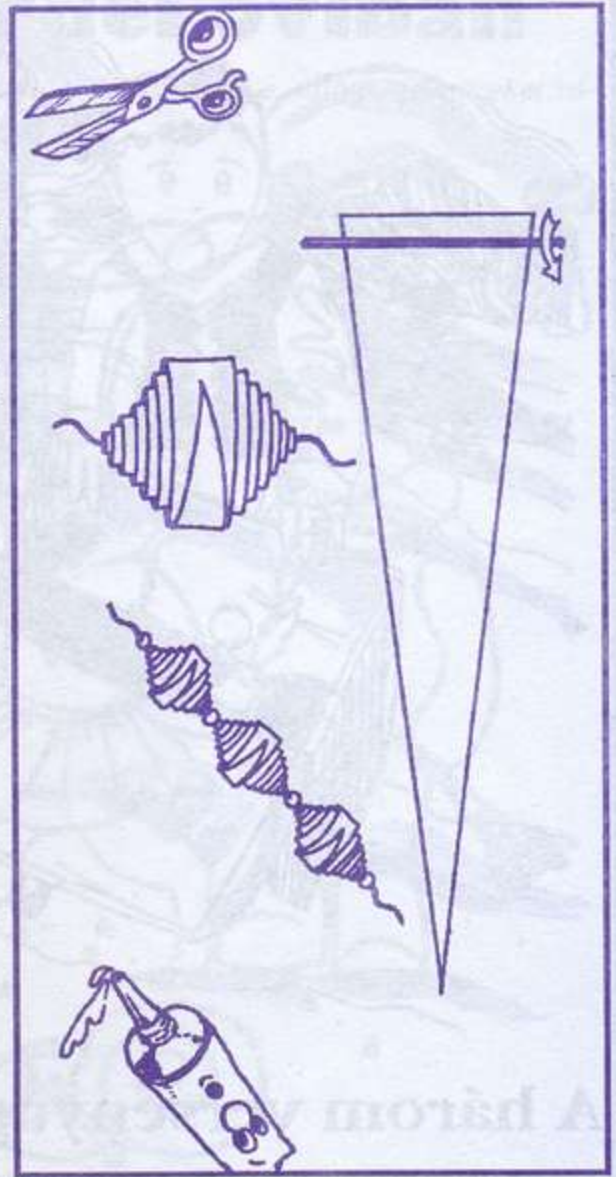
Hancúrozó szélfiúk

Nem férnek bőrükbe
a szélgyerekek.
Fütyös jókedvükben
felhőt kergetnek.
Bebújnak nyakadba,
s repülnek tovább.
Hegyen-völgyön, réten,
hét határon át!

Farsangi díszek

Gyöngyfűzér

Az óvó néni vagy más felnőtt segítségével színes folyóiratokból tarka, hosszú, háromszögű papírcsíkakat vágunk. Vékonyan bekenjük ragasztóval, és a széles végével feltekerjük egy vastag kötőtűre, majd a kötőtűt kihúzzuk. Papír gyöngyszemeket, fagyöngyöt illesztve közéjük, fel-fűzzük.

Készíts farsangi álarcot!

Ehhez a munkához is kérj felnőtt vagy nagyobb testvér segítségét!

Fesd ki az álarcot kedved szerint, ragaszd rá kartonlapra, majd vágd ki. Az X jelhez hátra varrj gumit vagy zsinórt, és máris kész a farsangi maszk.

Jó munkát, majd jó szórakozást a farsangi bálon!

Csali mese

Egyszer volt, hol nem volt, hetedhétországon is túl, még az üveghegyeken is túl, ahol a kurta farkú malac túr, volt egyszer egy szegény ember. Ez a szegény ember kiment a fiával a földre szántani, s amint egyet fordul, egyszerre csak elkiáltja magát a fiú:

– Nézze, édesapám, nézze, egy kulcsot találtam!

– Az ám, egy kulcs – mondja a szegény ember. – Ejnye, de jó volna, ha egy ládát is találnál hozzá!

Na, ez annyiban maradt.

Tovább szántanak, kettőt-hármat térülnek-fordulnak. Megint elkiáltja magát a fiú:

– Nézze, édesapám, megtaláltam a ládát is!

Próbálják a kulcsot, hát jól belétalál a zárba. Kinyitják a ládát, felemelik a fedelét, nézik, mi van benne, hát abban bizony nem volt egyéb, csak egy kurta farkú egerecske.

Ha az egérnek hosszú farka lett volna, az én mesém is tovább tartott volna.

A három versenyugró

A bolha, a szöcske meg a béka fogadást kötöttek, melyikük tud magasabbat ugrani.

– A győzteshez feleségül adom a lányomat! – jelentette ki az öreg király.

Elsőnek a bolha állt ki, s nagyon finoman viselkedett. Jobbra-balra köszönetet a publikumnak.

Utána a szöcske következett. Ő már jóval nehezebb volt, de ő is fesztelenül hajolt meg zöld egyenruhájában, mintha vele született volna.

A béka nem csinált semmit, de mindenki tudta róla, hogy annál többet gondolkodik.

Megkezdődött hát a verseny. A bolha olyan magasat ugrott, hogy eltűnt a közönség szeme elől.

A szöcske csak fele akkorát tudott ugrani, ráadásul éppen a királylány arcára pattant.

A béka jó ideig csöndesen gondolkodott, mielőtt neki-velkedett volna. A nézők már azt hitték, nem is tud ugrani. De hopp! A béka egyszer csak ugrott egyet, nem is éppen magasat, inkább oldalt, egyenesen az aranyzsámolyon üldögélő királylány ölébe.

Az öreg király nyomban kihirdette az ítéletet:

– Az ugrotta a legmagasabbat, aki fölért az én felséges leányomhoz! Ez csak olyannak juthatott eszébe, akinek van esze is. A béka bebizonyította, hogy neki van.

Így hát a béka nyerte el a királykisasszony kezét.

(Andersen nyomán)

Farsangi bál az erdei oviban

Az erdei oviban vidám mulatság zajlik: farsangolnak az állatok. Felismered-e, milyen jelmezeket választottak? Vajon azokat is felismered, „akik” a jelmezek mögé bújtak?

Találósok

Tavasszal megpihensz alatta,
nyáron hűs árnyat ad neked.
Ősszel fiait neked adja,
téli éleszt a tüzed.

(fa)

Egy lyukba belebújsz,
két lyukon kibújsz.
Mikor gondolod,
hogy bebújtál,
akkor már ki is bújtál.

(nadrág)

Erdőn lakom, hóban élek,
még az árnyéktól is félek.
Ellenségem a vadász,
szemem piros faparázs.

(nyúl)

Elöl far, hátul kas.

(farkas)

Tündérujjak

Fazekasság, agyagművesség

Nagyon szép ajándéktárgyat készíthettek, ha megismerkedtek az embernek talán a legősibb mesterségével: a fazekassággal. A fazekasok gyönyörű edényeket, a szobrászok remek szobrokat készítenek agyagból, s ez bizony komoly szakmai tudást és sok gyakorlást igényel. Gyakran kerül ki a fazekasok keze alól gyermekjáték is. Készítsetek ti is játékgurát, szobrocskát olyan képlékeny anyagból, amelyhez a legkönnyebben hozzájuttok: agyagból, plasztilíngyurmából, kőgyurmából, só-liszt gyurmából, esetleg gipszből vagy viaszból.

A nyersanyagon kívül szükség van néhány egyszerűbb szerszáma: gyúrótáblára, nyújtóbotra, vizesedényre, szivacsra vagy rongydarabra, mintázófára, késre, ecsetre, metszőre.

Mintázófa – felnőtt segítségével magunk is elkészíthetjük: egy fapálcika egyik végét laposra, a másikat pedig hegyesre kell faragni, így az apróbb részletek kidolgozására, karcolásra és simításra alkalmas eszközt kapunk.

Metsző – vékony drótszál, amellyel levághatjuk a szükséges agyagdarabkákat. (A kés beleragad a nedves agyagba.)

Agyag – természetes földpátos anyag, amelyben a víz a kötőanyag. Téglá- és csempegyárak, fazekas- vagy szobrászműhelyek révén juthattok hozzá. Ügyeljete arra, hogy nedves maradjon, mert csak úgy lehet vele dolgozni. (Ezért műanyag zsákban kell tárolni.) A száraz agyagot benedvesítve gyúrhatjuk képlékennyé.

Gyurma – az agyaghoz hasonló, de mesterséges anyag, amelynek viaszos, olajos kötőanyaga van. Míg az agyag kézben forgatva kiszárad, megkeményedik és megrepedezik, a gyurma lágyabbá és alakíthatóbbá válik. Gyurmát művész-látó, tanszer- vagy játékboltokban szerezhetek be.

Só-liszt gyurma – azonos mennyiségű lisztből és sóból

készül, annyi víz hozzáadásával, ami formázható tésztává alakítja.

Ha mindent beszereztetek, és felvettétek a munkaruhát (az agyagozás bizony maszatolással jár), hozzákezdhetek az alkotáshoz. Terveztétek el, milyen szobrocskát szeretnétek készíteni a benedvesített és jól átgyúrt agyagból.

Mi a lovacska mellett döntöttünk. Csak akkorát készítsétek, amekkorát könnyen kézben tudtok tartani. A lovacska megmintázásának kétféle módszerét is kipróbálhatjátok:

1) Csipkedéssel, nyújtással, szoritással egyetlen tömbből alakítjuk ki a szobrunk részeit. Ennek az az előnye, hogy így biztosan nem esnek le a lovacska végtagjai.

2) Külön elkészített részekből, például hengerekből, hurkákból vagy golyókból építjük össze a szobrunkat. Ilyenkor a részek összeillesztésénél híg agyagpépet használunk ragasztóként, nehogy szétessen a figura. A két rész illesztési felületére vastagon rakjunk a feláztatott agyagpéből, hogy a fölösleges kitüremkedjék. Ezt aztán ecsettel távolítjuk el.

Miután nagyjából elkészült a lovacskáink, mintázópálcikáink lapos végével egyenletesre simítjuk, majd a hegyes végével (esetleg késsel vagy egy szeggel) belekarcoljuk a szemét, orrlyukait, fülét, száját, a sörény és a farok szőrzetét. Közben a szobrunk bőrkeményre száradhat, de ha szükséges, késsel még tovább faraghatjuk, finomíthatjuk. Ha kedvünk van hozzá, a lovacskát be is festhetjük.

Az elkészült agyagszobrocskát szellős helyre állítva száríthatjuk ki. Ne tegyük tűző napra vagy a fűtőtest mellé, mert a hirtelen száradástól megrepedezhet. A szárítással szilárdabbá, tartósabbá tesszük, de vigyázzunk: ha nedvesség éri, újra ellágyul. Ezt csak akkor akadályozhatnánk meg, ha speciális kemencében égethetnénk ki.

Ha a szobrocskát kőgyurmából készítettük, pár percre a konyhai sütőbe téve vagy forró vízbe dobva szilárdíthatjuk meg. Ehhez feltétlenül kérjétek felnőtt segítségét!

A plasztilingyurma figurát úgy tehetitek tartóssá, hogy felületét krétaporral, esetleg fogporral szórjátok be (ez magába foglalja a gyurma olaját), ezután befesthetitek vagy felnőtt segítségével lakkkal vonhatjátok be.

A só-liszt gyurma szobrocskának pár napig fűtőtest közelében kell keményre száradnia, ezt követően be is festhetitek.

Hóvilág
holdvilág –
alszik még a
hóvirág.
Kányádi Sándor

IRKA
A KÁRPÁTALJAI MAGYAR PEDAGÓGUSSZÖVETSÉG
GYERMEKLAPJA

2003/1. szám (január)

Főszerkesztő: P. Punykó Mária
Szerkesztők: Gabóda Éva, Kovács Erika
Grafika: Jankovics Mária. Tördelőszerkesztő: Kacsur Gusztáv
Szerkesztőbizottság: Orosz Ildikó (elnök), Jankovics Mária,
P. Punykó Mária
Készült a Beregszászi Járási Nyomdában. 90200, Beregszász,
II. Rákóczi Ferenc tér 1.
Rendelésszám: Példányszám: 5000
Lapengedély száma: 3T No. 63.

MEGJELENIK AZ ILLYÉS KÖZALAPÍTVÁNY TÁMOGATÁSÁVAL
Levelezési cím: c/o P. Punykó Mária. 90200, Beregszász, Tamás Mihály u. 5.
FORGALOMBA KERÜL A KMPSZ TERJESZTÉSÉBEN